

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40 —
Numărul poporal:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2—
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămile publice și Loc
deschis costă șirul 20 filerl.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.
Telefon pentru oraș, co-
munitat și interurban Nr. 730.

Mijloace excepționale

Vremuri grele a trăit neamul nostru în această țară în totdeauna. Cu toate acestea, azi, deși trăim într-o eră de lumină, într-o eră constituțională, vremurile nu sunt mai puțin grele.

Nu sunt mai puțin grele, întrucât poporul nostru, încălzit de idealul său național și conștient de drepturile lui, simte jugul. Nu sunt mai puțin grele, întrucât toate drepturile, visate abia, odinioară, de unii, poporul nostru azi le socotește ale sale, deși încă nu le poate avea. Și nu sunt mai puțin grele, mai cu seamă fiindcă împotriva acestei conștiințe adânci și statornice, care cucerește câmp tot mai larg în sufletul nostru, s'a stârnit, de câțiva ani, acest val furios care a fost merit să producă slăbirea cea grea și cea din urmă a forțelor noastre.

Se înțelege că atunci când tu, guvern, te silești să scoți majoritatea cetățenilor țării din cadrele victoriei constituționale și nu înțelegi să respecti nici legea specială creată pentru aceasta majoritate, când împotriva acestei majorități se crează cu grămada legi, cari vin în contradicție și cu Constituția și cu amintita lege specială, a naționalităților, — atunci, trăind în timpuri excepționale, noi Români și cu noi toate națiunile apăsate deopotrivă, trebuie să punem tot mai mult preț pe mijloacele excepționale de apărare, cari ne stau la îndemână. Cineva, în cele din urmă va trebui să se descurajeze — și fără îndoială înainte de a se cuminti!

Va bate el la margini până când, prin răbdare îndelungată, și mai vârtos prin înseși aceste lovituri, puterea dinăuntru va fi mărită. Și din năuntru ei, atunci, va privi afară în largul necuprins în care soarele se revarsă bogat, în aierul înviorător în care sufletul se simte liber.

Și ziua aceasta, fără îndoială, va veni nu grație atâtor ologi declarați sau nedecarați ai politicii noastre, cari nu vreau să moară fără să fi gustat din farmecul și belșugul „păcii“ — chiar sacrificând viitorul poporului lor, nu, ci grație luptei, pentru care poporul nostru cinstit și credincios vrea conducători hotărâți!

Pentru apărarea școlii noastre, așa cum ne-au înjumătățit-o legile țării, fără îndoială că nu s'a purtat lupta cuvenită — și nu putem da tăcerii regretul că autoritățile noastre bisericesti nu s'au putut arăta ceva mai hotărâte și mai demne în atitudinea lor față de unele încercări ale guvernului. Un rău și mai mare e însă în nesocotirea autorităților noastre bisericesti și școlare de către acei, cari se găsesc în fruntea școlilor la sate. Câte exemple nu s'ar putea aduce! Câte școli căzute grație acestor existențe împătimate numai după viață bună!... Unele au fost date chiar cu destulă împotrivire din partea poporului.

Acolo însă, unde limba și cultura noastră au fost scoase dintre cei patru pereți ai școlii primare mai e totuși destul de făcut, îndeosebi pentru formarea conștiinței naționale, unde lipsește și pentru răspândirea tot mai mare a culturii românești.

Să dăm poporului nostru viață; viața pe care o cere firea și însușirile lui ascunse; să dăm poporului nostru conștiință și cultură și ne va da el puterea! Unde nu poate fi deocamdată școala, poate fi „Asociația“ cu aceleaș rezultate, numai un om de inimă să aibă satul! Ce nu se poate face prin școlile de adulți, prin serbări populare organizate înadins în scop de cultură, adevărate sărbători de înfrățire și de încredere reciprocă! Apoi în localități mai stingherite de vitregia împrejurărilor, se poate face foarte mult prin simple șezători în cari cartea românească, ziarul și cântecul românesc să nu lipsească. În chipul acesta, pe lângă cartea românească, ziarul românesc va căpăta o răspândire mai largă.

S'au văzut chiar, în săcuime, câteva sate cu populație mixtă, din cari unele n'au avut nici odată școală românească, îndrumându-se prin aceste mijloace extrașcolare pe căile culturii și conștiinței naționale. În unul din aceste sate cu școală maghiară se vorbește o limbă românească simțitor mai frumoasă decât acum vre-o zece ani — și numai mulțumită presei noastre, care intră în case de plugari, dar fără îndoială mulțumită în mare măsură preotului din acel sat. Și aici pătrund și câteva reviste literare pentru cei câțiva fruntași, cari sunt tot numai absolvenți ai școlii maghiare din sat.

Ori-unde dar steagul culturii românești se pleacă, vina trebuie căutată la intelectualii satelor, care-și pun micile lor socoteli și interese mai presus de trebuințele cele mai însemnate ale poporului.

Pe povârniși

de Al. Negrea

„I-ți prezint pe d-șoara Marguerite, prietina mea.“ Cu aceste vorbe amicul Georges, mă întâmpină pe calea Victoriei, arătându-mi o fată tânără de vre-o șaptesprezece sau optsprezece ani, frumoasă și bine făcută. Apoi adaugă:

„Deși tu nu o cunoști, totuși dânsa te cunoaște bine, i-am vorbit mult de tine. Fi bun și rog și ține-i companie până la ora mesei, căci eu am treabă“, și apoi răsând îmi spuse: „Vezi că n'o cucerești strengarule, vorbește-i cu măruță. La revedere la masă, știe Marguerite birtu“ și plecă.

„Era o zi frumoasă dela începutul primăverii, soarele încălzia binișor și câțiva curagioși cobăiau în haină cu pardesiurite pe mână. Cu cănele în talie, scăpate de sub blănurile grele de iarnă, apăreau vesele și răsătoare, ca gingașele flori de sub stratul gros de zăpadă.

Am luat-o cu cunoștința mea pe calea Victoriei, stârnjenit, încurcat chiar, nu știam cum să mă port cu dânsa, nu știam ce să-i vorbesc. Ca în totdeauna, în asemenea cazuri, — banalitățile la locul de frunte:

Frumoasă zi e azi d-șoară.

— Da, foarte frumoasă și privi visătoare înainte.

Tăcurăm. I-mi era așa de greu, fierbeam de căldă, un potop de vorbe îmi sta în gât, nu știam cum să le aleg, cum să-i vorbesc

Prin dreptul cofetăriei Riegler, o florăreasă ne întinse niște violete: „la conașule flori pentru conia matală, să-ți trăiască nevasta boerule.“ Mă înroșisem până în albul ochilor, mă uitai la Marguerite, ea zâmbia plină de voioșie.

— Ia-i buchetul ăsta, că e frumos, și luă în mână un buchet din coșul florăresei.

Sub porunca ochilor ei senini, nici nu știu cum am băgat mâna în buzunar și am scos un franc din cei zece, care-i aveam pentru cartela dela birt. Ea îmi mulțumi zâmbind.

Un muscal, din cei ce populează piața Teatrului Național, se repezi spre noi, alături cu meșteșug scara trăsuri de trotuar, își luă șapca din cap și ne pofți: „Gata conașule, facem o plimbare la șosea.“

Încă sub impresia privirii ei, și o dată pornit pe cheltuială, nici nu-mi dădu-i seama când o întrebai:

— Vrei Marguerite?

— Haide-ți, e o vreme splendidă!

Când măfundai pe perna moale a trăsuri, abia îmi dădui seama, că făcusem două neghibii, — prima: ere-am periclitat cu luxul trăsuri, ca a doua zi să n'am ce să mănânc; și a doua: i-am zis Margueritei pe nume. Mă făcusem mic de tot în locul meu, par'că a-și fi făptuit un lucru grozav. Prietini care îi întâlneam pe stradă, se uitau curioși și mă salutau cu priviri pline de înțelesuri. Ei, de și mă credeau fericit, ere-am în realitate mai nenorocit de cât toți nenorociții. Mă blestemam în gând, cum e mai rău, că nu

pot să fiu și eu mai curtenitor, mai desghețat. Nici nu știu când ajunserăm la șosea. O mulțime de lume, în trăsuri și pe jos, umplea cât vede-ai șoseaua cu ochii. De sus, lumina și ploaia razelor de soare, te desmorțea. Simțe-ai un suflu de înviorare, de viață. Din pini, pornea atâta cîr-pit de păseri, că-ți împuia auzul. Un automobil, trecu cu zgomot pe lângă noi, cu o repeziciune nimitoare, lăsând în urmă praf și miros de benzină. Mă uitai după el, până nu-l mai văzui. Marguerita, mirosea violetele și privea un punct vag înainte. „Unde s'o gândi“, mă întreb-am eu și o priveam pe furis; avea obrazul alb, alb, oval și rumen, ochii albaștri senini, părul aranjat cu artă, erea de culoarea aurului și gura un gingaș boboc de trandafir. Oh! era frumoasă tare, înaltă, mlădioasă, înbrăcată cu mult gust și mult lux.

La rondul al doilea, birjarul oprî. Ea se ridică în picioare în trăsura, își sprijini mîna imănușată de umărul meu și privi împrejur, apoi o auzii spunându-mi:

Vai! a incolțit iarba, bine că a venit și primăvara. Ea miroase violetele astea să vezi ce dulce parfum, și îmi puse florile sub nas. Nu e așa?

Un altul mai experimentat, ar fi măgulit-o puțin, i-ar fi făcut un compliment. Eu, de și a-și fi fost în stare, socoteam însă ne la locul lor, ori ce îmi venea în minte să-i spun și tăceam. Eram fericit că o simt lângă mine și atât era destul.

Trăsura porni încet la pas.

O acțiune de disciplinare și mai energică a acestor elemente slabe de inger și tari în poftă, se impune din partea autorităților noastre bisericești și școlare, ca și din partea presei noastre. — iar după ce, prin toate mijloacele, cultura și conștiința națională, vor fi pătruns în straturi cât mai adânci, se va impune o disciplină și o moralitate și de jos.

Și atunci nădăduim, că nu se va găsi guvern, care să mai vie cu propuneri de pace insultătoare pentru demnitatea noastră națională, și cu atât mai vârtos va pieri buruiana transfugilor și „moderaților“ noștri politici.

Politica de partid și morală

de Frederic Paulsen

IV.

Lupta de partid. Cu ființa partidului apare și forma cardinală a validității lui: lupta de partid. Tendința fiecărui partid este să ajungă ca voința lui să fie voința complexului împotriva voinței celorlalte partide; se năzuiește să ajungă partidul dominant. În privința aceasta nu domnește între partide nici o deosebire; fie partidul liberal sau conservativ, ultra-montan sau social-democrat, fiecare partid vrea să domnească. Calea este deosebită. Un partid tinde să aibă influența la curte și să stăpânească pe purtătorul coroanei, celălalt să ajungă stăpân în parlament, al treilea la domnie cu ajutorul stradei: ținta este totdeauna aceeași, puterea în Stat. Voința de a stăpâni (*Der Wille zur Macht*) este sufletul fiecărui partid. Fiindcă această țintă se poate dobândi numai prin învingerea avută asupra celorlalte partide, își stau prin urmare partidele față în față ca *puteri beligerante*. Un partid, care nu se luptă, care nu se luptă după putere, s'a predat el singur și e fără de nici o importanță. Ca lupta aceasta să se poarte cu toată energia, zace nu numai în interesul propriu al partidului, ci și în interesul complexului, care evocă partidele, după cum ne-au arătat considerațiile de mai înainte, ca pe reprezentantele tuturor intereselor de viață, deosebite, existente în complex. După cum este lupta pentru drept, după expunerea unei scrieri vestite a unui iurist de seamă*), o datorință a partidelor, o datorință, din punctul de vedere al dreptului, care

*) „Lupta pentru drept“ de Ihering. (Trad.)

poate tăia cărare și se poate valida numai, dacă fiecare dreptate adevărată e luată în serios de posesorul ei și este apărată cu toată puterea din partea acestuia, tot asemenea este și lupta, o apărare energică a intereselor proprii, o datorință chiar și a partidelor politice față de complex: numai astfel pot să se valideze toate interesele vii, existente și numai așa pot să se desvolte puterile.

Cu astea s'a hotărât activitatea partidelor: activitatea lor este *purtarea luptei*. Tot ceea ce este caracteristic unei lupte se invederează și aici: pregătirea și nobilizarea, strategia și tactica, armistițiile și legarea păcii. Și organizația internă, precum și conducerea partidului stau sub influența faptului acestuia: există *căpitani și stat-major, disciplină și drept statorial* și se întâmplă și *insubordonare și trădare*. Nu vreau să intru în amănunte. Vreau să insist numai asupra unui punct. În fiecare partid se remarcă un contrast intern, care desparte sau are tendința de a despărți partidul în două grupuri: să le numim: grupul *radical-doctrinar* și cel *oportunist*. Cel radical-doctrinar își ațintește privirea neclintit asupra principiilor, după cum sunt formulate în program, consecvența și fidelitatea principiilor îi sunt cele mai cardinale virtuți ale unui om politic; grija acestui grup este de a nu lăsa nimic din principiu, aibă ținuta lor ori și cari urmări. Grupul oportunist, pe de altă parte, își ațintește privirea asupra succesului. Din cauza aceasta consideră împrejurările și le dă o influență covârșitoare, când e să se hotărăască ceva; grija lui nu este salvarea principiului, ci ajungerea la putere și la influență, în forma și între condițiunile, în cari se pot ajunge în împrejurările date.

Un oportunism lipsit de principii te duce la urma urmei la o dismembrare internă și la o disprețuire reciprocă: un partid, care nu se gândeste, înainte de toate, la ceea ce pretinde cauza, văzută din punctul acesta de vedere, ci cum are să se fină față de curentele opiniei publice existente sau cari se vor naște, sau cum are să ocolească dușmănia unei persoane puternice, un astfel de partid își pierde singur stima, care și-o datorește și dă fiecăruia, care se încrede în puterea proprie, dreptul de a crede cumpărat sau poate fi învins din partea sa. Pe de altă parte, nu numai că pierde legătura cu realitatea în partid, care e cu desăvârșire indiferent față de relațiile existente și ține neclintit la principiul partidului, ci pierde și voința la putere și se abandonează astfel însuși dintre factorii politici, cari însemnează ceva; e lăsat să-și cânte cântecul, fără a-și bate cineva capul cu el. Întrebarea cea mare și cea hotărâtoare pentru un partid este: a nimerit calea mijlocie cea potrivită între aceste două tendințe, cari dacă ar domina unilateral, ar împinge partidul la o importanță nulă? Atârnă dela judecarea corectă a momentului să

nimeriști ce este mai bine, în fiecare moment; unde e potrivită consecvența până la rigiditate și unde poate avea loc o condescendență față de referințele date. Această privire adevărată, privirea, care are măsura potrivită față de lucruri, (ca să vorbesc cu o expresie potrivită a amintirilor lui Bismarck) este punctul cardinal, care adevărește calitățile politice ale unui om. Faptul, că Bismarck a avut această privire într-o măsură eminentă, a hotărât, ca el să fie omul, care a stăpânit timpul și partidele.

Politica în Ungaria

Ungaria nouă și veche.

În numărul său de ieri „Frankfurter Zeitung“ se ocupă la loc de frunte cu situația politică din Ungaria.

„Pe lângă toată negarea și pierderea de timp — scrie „Fr. Z.“ — totuși se poate afirma cu siguranță, că politica ungară se învârtă în jurul reformei electorale. Cu considerare la faptul acesta se organizează grupuri și coaliții, de ocamdată în ascuns, afară de cadrele partidelor actuale. Acestea stau la aparență, față în față, dar în ascuns au legat deja frăție de arme. De vadă, succesul duelului politic dintre ministrul de finanțe Lukács și fostul secretar de stat Dösy. Chiar și cu prilejul acesta s'a dovedit viitoarea formațiune de partid. Conte Stefan Tisza a cruțat pe Francisc Kossuth, fiindcă acesta îi este soț de arme în lupta contra reformei electorale democratice, și pentru că are lipsă de numele lui Francisc Kossuth, ca astfel să prezinte reforma aceasta ca o tradare națională... Evident deci că e vorba de o organizare a unei lige în contra reformei electorale, sub șefia conților Stefan Tisza și Iuliu Andrássy, dar grosul căreia îl va forma însuși partidul „național“ kossuthist. Știe, că încă pe timpul coaliției partidul kossuthist a fost pentru votul plural. Iar Tisza, dacă se poate crede, e mult mai conservativ, decât Andrássy“.

Constatarea ziarului german în chestia acestei înfrățiri de arme tănuite se unește cu părerea noastră și ea explică atitudinea semeață și închipuită a partidului kossuthist, precum și tăcerea bine disciplinată a ministrului Lukács. Kossuth el însuși îl atacă pe Lukács și în proiectul de rezoluție îl înfierează, iar Lukács numai prin „Pester Lloyd“ cutează să răspundă, că atitudinea aceasta a partidului kossuthist va avea urmări triste.

— D-ta ești din București?
— Nu dsoară, din provincie.
— Din ce oraș?
— Nu sunt din oraș, dela țară. Stau în București numai în timpul școlii, sunt student.
— La filosofie? și zâmbi.
— Nu, la drept.

Păi fi mai îndrăzneț și d-ta, ce Dumnezeu. Spunem ceva, distrează-mă, fi mai galant nițel. Și drept incurajare, imi băgă sub pălărie o șuviță de păr ce-mi flutura pe frunte. Când m'a atins cu mâna, eram pierdut deabinele. Nici odată nu m-am simțit mai fericit ca atunci. Ea mă privi zimbând. Incălzită, își desfăcu jacheta din nasturi și bustul apăru strâns bine într'o bluză de mătase roz, gâtul eși la iveală alb și prin pielea catifelată roză, se conturau vine albastrii, cu ramificații suptiri, pierdute. Rămăsei tăcut. Imaginația mea, mă trimetea aiurea... de parte... Cum nu sunt eu bogat, să spui acum birjarului să dea drum la cai, să sboare cu noi la o vilă a mea, undeva, într'un loc retras și tainic... acolo ea se trezește ca dintr'un vis și văzând că o încunjur cu atâta delicatețe și iubire, din milă... poate din dragoste ar rămânea cu mine... Și atunci... Ea mă atinse ușor cu mâna pe obraz:

— Nu zici nimic, la ce te gândești?

Mă surprinsese, crede-am că știe totul și mă pierdii ca un copil luat de scurt de mama lui.

— Nu, nu mă gândesc la nimic îngân eu. Apropo la ce birt îl așteptăm pe Georges?

— Ași Georges. Un nebun, nu mai îmi vorbi de el. Să mergem la un birt unde d-ta să fi sigur că el nu vine nici odată, n'asl vrea să-l întâlnesc de loc, — cel puțin azi, o să aflii d-ta de ce

Fel de fel de gânduri î-mi treceau prin cap, nu înțelesei nimic.

Când ajunserăm în orași. o duse-i la birtul unde mâncam eu. Pe aproape de sfârșitul mesei, mă întrebă:

— Ai cameră bună?

— Relativ, bună da, comodă.

Mă găzduiești și pe mine la d-ta după prânz, am să-ți spun ceva.

— Cum nu, cu plăcere poftiți.

— Am nevoie să mă spovedesc, d-ta o să mă înțelegi. La plată, desfăcu un portofel frumos de piele galbină și voi să plătească, am protestat cu tărie. Vream să fac lux până la sfârșit. Abia m'a lăsat.

Plecarăm. Pe drum înspre casă, mă pomenii că-mi spune:

— Ști ce? Hai să cumpărăm o sticlă cu vin și niște prăjituri, dar să-mi dai voie să plătesc eu, altminteri mă superi și nu mai merg de loc. Am cedat ușor... fiindcă nu mai aveam nici bani.

Vorbind ajunserăm acasă. Locuim într'o cameră pe strada Icoanei. Intrarăm în curte, ea mergea înaintea mea, veselă și nejenată de nimic.

În grădinița din fața casei, fata proprietăresei citea, ridică capul când auzi poarta să se deschidă și privi mirată. Eu eram radios, căci în gazdei îi făcusem curte într'un rând și mă respinsese. Marguerite era cu mult mai bine decât cântănsa, — totuși o salutai cu oarecare nuanță de răzbunare în privire și condusei pe Marguerite în camera mea.

Odaia era la stradă, nu împodobită cu nimic de lux, dar mobilele bune, curate, rânduite cu rost, aveau un aier primitiv prietenesc. Pe masă un buchet de violete într'un pahar. Prima vara asta îndeamnă la dragoste, gândi eu, știu bine, că fata gazdei l-a adus. Odaia plină de lumină și soare. Vre-o două fotoliuri îndemna la odihnă.

— Ei dar ști că la d-ta e bine, dragă de tot.

Își scoase mânușile le aruncă pe masă, tresări și se uită pe fereastră, se întoarse, răsfoi câteva cărți după etajeră și apoi mă întrebă:

— N'ai nici un roman de citit?

— Da, am, răspunsei eu, sunt destule în raftul de jos.

Mie î-mi plac romanele mult, am citit foarte multe cărți și poate că unui roman ce-l citesc de curând, datorez prezența mea azi în camera d-tale. Apoi î-și desfăcu jacheta, pălăria, î-și aruncă cu grație părul în oglinda din perete, prinsă în rame galbene, — desfăcu prăjiturile și mă întrebă de am un tirbușon și niște pahare. Mă repezii să le cer dela gazdă. Când mă întoarsei

Evident deci, că presa guvernamentală în rezolvirea acestei chestii nu tocmai suferă de hipertrofia puterii și cutezanței.

Dreptul de întrunire.

În numărul de ieri al ziarului nostru am amintit, că în comuna Matold, Duminecă, cu prilejul vorbirii de program a unui candidat de deputat ungar jandarmii au folosit arma, răbind grav pe trei alegători.

Un ziar din Budapesta își exprimă durerea pentru această vărsare de sânge nevinovat, și într'un prim articol sub titlul „Dreptul de întrunire“, spune următoarele :

„Dreptul de întrunire așa cum îl avem astăzi nu-l garantează Constituția, ci stăpânirea. De aici se explică, pentru ce n'au voit nici chiar guvernele cele mai liberale și constituționale să reguleze pe cale legală dreptul de întrunire. Cetățenii se pot întruni numai dacă nu turbură mult apele guvernului. În timpuri critice un drept de întrunire cu adevărat liberal ar fi fatal pentru guvern, deci e lucru firesc, că guvernul temându-și puterea nu dă în mâna poporului un astfel de mijloc, prin care acesta să lovească în însuș guvernul.

Constituția, ce-i drept, e o comoară scumpă a națiunii, dar chiar și guvernele constituționale mai mult prețuiesc puterea proprie, decât Constituția națiunii.

Pe egoismul acesta se bazează apoi volnicia subprefectului, care este cauza atâtor alegeri sângeroase.

Trebue să zimbim, când auzim astfel de declarații spuse din fotoliul ministerial, „că violarea dreptului de întrunire se va pedepsi cu asprime. Pentru ce să fie pedepsit subprefectul, pentru că a purces conform ordonațiunii mai înalte ?

Da, oricât de paradoxală ar părea, totuș e adevărată afirmația, că în înțelesul ordonațiunilor subprefectul a lucrat corect, deci numai procedura lui e legală, din contră pedepsirea e ilegală.

Dreptul de întrunire greșit, așa cum îl avem astăzi, nu se poate îmbunătăți prin aceea, că pentru molcomirea violărei sistemului de drept câte odată ministrul de interne jertfește pe câte un subprefect.

Pretindem o altă lege, lege, care să apere numai Constituția, iar nu stăpânirea.

Ziarul unguresc are dreptate, dar când ni-se vatămă nouă dreptul acesta, atunci toate ziarurile ungurești ne atacă în modul cel mai infam, spunând că suntem „agitatori notorici și primejdioși“, „iredentiști“ etc., și, că să ni-se oprească orice adunare. Apoi ne mai aducem aminte de răsetele acele diavolești, când deputații noștri interpelau în Cameră pentru vărsările de sânge dela Pánade, Tálna, Mărgineni etc.

Iată dreptatea, iată imparțialitatea ungurească!

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 21 Februarie.

Azi s'au continuat votările nominale alor șase proiecte de rezoluțiuni rămase din ședința de ieri.

În băncile opoziției dormitau abia zece deputați.

Proiectul de rezoluție alui *Polónyi* a fost respins cu 115 voturi, contra 17.

Dela actul acesta trist au lipsit 317 deputați.

Proiectul de rezoluție alui *Jaczkó* a fost primit de 23 de inși, iar alui *Holló* a fost respins cu 131 voturi, contra 25. Au mai fost respinse proiecte de rezoluțiuni alui *Bakonyi*, *Kun* și *Zlinszky*.

Apoi s'au început discuțiile pe paragrafi, adică la regulament.

Oratorii din opoziție au cerut, ca guvernul să prezinte statutele băncii, ai cărei paragrafi să se dezbate fiecare separat. Din contră președintele Camerei și guvernul sunt de părere, ca singuri numai paragrafi cari ar trebui modificați să se pună în dezbateri.

CRONICA EXTERNĂ

Tribunalul arbitral dela Haga și cazul Savorkar

La 1 (14) Februarie s'a întrunit tribunalul arbitral din capitala Olandei, pentru a lua o hotărâre în privința indianului Savorkar. Președinte al tribunalului e bătrânul bărbat de Stat belgian Beernaert. Alți doi judecători mai sunt, cari nu aparțin Statelor în litigiu: scandinavul Gramm și olandezul Savornin-Lehman. Anglia a trimis în colegiul judecătorilor pe d. Desart și Franța, antagonista ei, pe marele jurisconsult Renault. Numărul judecătorilor „neutrali“ formează deci o majoritate respectabilă, ceea ce constituie un progres în raport cu împrejurările de până acuma, în care numai președintele tribunalului nu aparținea unuia dintre cele două state în litigiu.

Cazul de judecată are mai mult un interes juridic, dar însemnătatea lui ca un caz de precedentă poate deveni mare pentru toate Statele culturale.

Indianul Savorkar a fost arestat la Londra, pentru că a făcut contrabandă cu arme pentru India, în scopul ca compatrioții săi să omoare cu ele pe funcționarii englezi. Savorkar a fost imbarcat pe un vapor englez ce trebuia să se oprească la Marsilia. Poliția engleză, care ținea ca să nu-i scape din mână pericolul indian prin vre-o întâmplare oare-care în portul Marsiliei, scrise poliției franceze din portul acesta, ca în caz de evadare, Savorkar să fie predat poliției engleze. Șeful poliției franceze a promis că stă la dispozițiunea celei engleze. Când ajunse vaporul englez la Marsilia, Savorkar se rugă de gardianii englezi, să-i permită să se retragă într'un loc, unde și împărțat merge pe jos, căci îl zorea o trebuință foarte urgentă. Acum, pentru această trebuință s'au întrunit cinci judecători venerabili, miniștri, baroni, conți, în prezența unor diplomați și înalți funcționari, pentru ca să descurce diferendul ivit între Anglia și Franța. Când Savorkar se retrase la locul inodor, doi gardiani englezi se postară la ușa cabinetului, așteptând pe prizonierul lor. Savorkar, deși indian, ca om manierat a zăvorit ușa pe dinăuntru. Gardianii aflară că Savorkar era în dreptul lui să se închiză. Odată văzându-se singur, în dianul se desbracă până la piele și, mlădios cum era, reuși să se strecoare printr'o lucarnă (pentru aier) și se aruncă în mare.

Aici fu prins de doi agenți francezi, care aflând cine era despoiatul lor înotător îl predară agenților englezi. Incidentul părea că s'ar fi terminat.

destuparăm sticla și umplu două pahare. Alese din carton o prăjitură și mi-o întinse:

— Poftim mușcă, și ținea cu mâna prăjitura.

Eu mușca-i și în urmă gustă și ea din aceeaș bucată.

Înțelesei din această operație, mai mult de cât mi-ar fi putut spune dânsa o zi întreagă.

— Asta e legătura noastră de prietenie, îmi spuse ea, hai să ciocnim. În sănătatea noastră! zâmbi; și i-și muie ușor buzele în vinul negru ca porumba. Apoi veselă mă întrebă deodată:

— Îți plac, cum mă găsești ?

— Oh! Îmi plac mult, zise-i, și ca și cum nu a-și fi fost eu înghețată de adineaurea, îi prinsei ușor mâna și respectuos vruse-i să i-o sărut. Ea nu mă lăsă: ci punându-și deșetul pe obraz, îmi spuse:

— Aici, aici sărută-mă.

Oh! am sărutat-o nebun, pătimas, pe ochi, pe păr și când o privi tremurând în urmă, ea râdea și avea două gropițe în obraji de mi-se îngropară ochii în ele.

— Bine că te-ai desghețat, bine că știi să săruți cel puțin și mă trase ușor de păr. Eu râde-am încântat de cucerirea făcută. După ce mâncar-ăm aproape toate prăjiturile și ne apropia-sem de fundul sticlei și încurajat mai fura-sem ceva sărutări Margueritei, stam leneși ca un pașe pe canapea și fumam. Prin fumul de tutun, cu aceea

mulțumire a omului, care îi merg toate în plin, o socoteam pe Marguerite ca o arătare cerească. Era cu formele pline, fără a fi grasă, mișcările ei aveau atâta grație și ochii senini, te pătrundeau adânc, te ameteau și simția-i bine, că nu mai ești al tău.

În timpul asta răsfoaie o carte, un roman îmi pare. Capul îl ținea aplecat pe mâna stângă, cu dreapta foileta încet, leneși, plăcut de tot. Ochii învăluți de genele lungi umbroase, se plimbau ușor pe paginile cărței. Eu o prive-am și îmi plăcea mult.

Nu știam nici rostul venirii ei, nici cât o să stea, că are să plece, nici nu voiam să mă gândesc.

Așteptam însă aceea destăinuire de care î-mi vorbise, eram curios să aud ce vrea să-mi spuie. Dânsa închise cartea, se apropie de mine, așezându-se pe un scaun și zise:

— Acum să vorbim, sunt gata, am devenit, aproape prietini buni acum și deci nu mă sfiiesc să încep și să-ți spun tot ce port în suflet. Vezi însă, fi răbdător, ai s'auzi lucruri la care nu te aștepti și ca să vezi, că am dreptate, sunt nevoită să-ți povestesc întreaga mea viață, neapărat numai ce trebuie; deci ascultă. Și începu încet și lămurit:

„Tata meu a fost arendaș, ținea o moșie mare în Ialomița. Ave-am case și în București, unde șede-am cea mai mare parte din an. Dela vârsta de zece ani, am fost internată într'un pension model de aici din capitală, unde urm-am

cursul liber, adică arta de a cocheta, zâmbi și î place ori cui. Mai adaugă puțină franceză și piano. Multe zile din săptămână eram pe acasă unde aveam sendrofii, petreceri și destule distracții.

Vara întotdeauna eram la băi, fie în țară, sau prin străinătate. Tată-meu ocupat cu afacerile lui, bun căuta să nu ne lipsească nimic. Mama mă înconjura cu iubirea ei dulce și de când mi-aduc aminte mai lămurit de viața pe care am dus-o în timpul când ei trăiau, mi-aduc aminte cu mult drag, ca de un vis frumos trecut.

Atâtea zile bune, am avut și eu în lume!

Când eram de cincisprezece ani, am pierdut pe tata și pe mama, unul după altul, la interval de câteva luni. Și am rămas singură. Am fost dată în îngrijirea unei mătușe a mea, soră cu tata. Mătușe-mea era pensionară, ținuse un căpitan. Din averea rămasă după urma alor mei, nu m'au ales decât cu șapte mii de lei, depuși pe numele meu la depuneri. Din toate celelalte nu știu ce s'a ales. Un frate al mamei îmi fusese epitrop. În casa mătușei-mi trăiam bine, eram mulțumită. Dar vezi, casa asta modestă, cu un personal restrâns mă apăsa. Eram obișnuită altfel. Tanti, femei în vârstă, avea obiceiurile ei, de adevărată pensionară. Mă plictis-eam. Într'o zi, veni o fostă croitoreasă a mamei și a mea să mă vază. Câștigase bani dela noi pe vremuri.

(Sfârșitul în numărul de mâine)

Eh! dară interveni faimosul Jaurés, care trată chestiunea din punct de vedere juridic internațional.

După dânsul agenții francezi n'aveau dreptul să-l predea pe Savorkar polițailor englezi, căci indianul a fost arestat pe teritoriul francez, se bucura deci de protecțiunea legilor franceze; și Anglia trebuia să-l ceară pe cale diplomatică, apoi contrabanda de arme e un act politic.

Pe baza acestor considerante a început acum procesul în chestiune.

Asasinarea ministrului de finanțe al Persiei

Telegramele ne-au adus la timp știrea despre moartea ministrului de finanțe al Persiei Sani-ed-Dauleh și lucrul acesta pare puțin surprinzător, când se petrece într-o țară unde asasinările sunt la ordinea zilei, iar victime au căzut atâția miniștri și Șahi.

Imprejurările însă, în cari s'a făptuit uciderea lui Sani-ed Dauleh, după cum se va vedea mai jos, sunt departe de a putea fi socotite ca rodul anarhiei ce domnește în Persia.

Intr'adevăr să vedem cine a fost și cum a lucrat pentru țara lui, fostul ministru de finanțe.

La deschiderea primului parlament al Persiei Sani-ed-Dauleh a fost ales președintele corpului, iar nu mult după aceea, în urma alegerei ca regent a lui Nasr-ul-Mulk a fost numit ministru de finanțe și de instrucțiune publică. Ca ministru era cel mai activ dintre membrii guvernului și-și dădea seama că, Persia este sub tutela Rusiei și a Angliei.

Din cauza aceasta a căutat mai întâi să capete oare care independență economică și apoi să înlăture pe cei doi dușmani ai patriei sale, spunându-le rivali.

Pentru primul scop a plănuit construirea unei căi ferate cu bani persani, fără să recurgă la împrumut. Bani necesari, însă, a socotit să-i procure dintr'o supra taxă vamală pusă pe zahăr, care se importă mai cu seamă din Rusia (86 la sută din întregul import). Pentru aceasta proiectul de lege a și fost prezentat parlamentului. Cu venitul acestor taxe ministrul spera să asigure construirea liniei.

Pentru a crea rivali Rusiei și Angliei Sani-ed-Dauleh înlesnește foarte mult, prin concesii excepționale, creșterea intereselor Germaniei, iar ca să atragă și mai mult pe comercianții germani, stăruie să se înființeze o școală germană la Teheran, dându-i și ajutoare bănești.

Dar Germanii poate că nu sunt rivali serioși comerțului rus și englez, și de aceea Sani-ed-Dauleh face mari eforturi ca să atragă interesul comercial al Statelor-Unite în Persia. Planul i-a reușit, iar garanția cea mai bună a fost când a putut încheia un contract cu cinci funcționari superiori americani, numindu-i consilieri pe lângă ministerul de finanțe.

În asemenea împrejurări, față de ideile, pe cari le avea și față de modul cum lucra, ministrul de finanțe era cu totul periculos influenței Rusiei, interesată foarte mult în mersul trebilor persane, din cauza celor 480 milioane lei, pe cari le ia anual pentru mărfurile exportate acolo.

„Novoje Vremja” ocupându-se de activitatea acestui ministru, de mai multe ori a atras atențiunea că Statele-Unite vor înlătura cu totul mărfurile rusești din Persia, din cauză că produsele americane exportate sunt aceleași, petrol, zahăr și pânzeturi, atribuind aceasta machinațiilor „rusofobului” Sani-ed-Dauleh.

Susținând interesele germane și americane, ministrul avea convingerea că Persia va fi ferită în integritatea ei teritorială atât față de Ruși, cât și față de Englezi.

Lucrând astfel, Sani-ed-Dauleh contribuia la salvarea Persiei, și era aprobat de conaționalii săi. Nici chiar printre persanii din partidul ruso-fil nu s'a găsit nimeni care să-i reproșeze ceva.

Cu toate acestea ministrul a căzut victimă unui asasinat politic, iar ucigașii s'au dovedit a fi Caucazieni.

„Novoje Vremja” zice că aceștia sunt aceiaș Caucazieni, cu cari actualul guvern persan a făcut revoluția pentru a lua cârma Statului, neplătindu-le apoi salariile promise pentru serviciile făcute.

Ori cum ar fi, însă, și oricari ar fi cauzele, cari au determinat pe „Caucazieni” să asasineze pe fostul lor „tovarăș”, totuși împrejurările în cari ministrul Persiei și-a pierdut viața, se aseamănă mult cu împrejurările în cari a fost asasinat ministrul Stambulov al Bulgariei.

Bl.

Conflictul dintre Camera și Senatul otoman

Suntem în ajunul unui conflict între cele două Corpuri Legiuitoare ale imperiului otoman.

Cauzele cari dau naștere acestui conflict parlamentar sunt atât de importante încât merită să ne ocupăm de ele. Se știe că în Turcia Senatul e numit direct de Sultan. Faptul acesta face ca el să fie considerat de toată lumea ca apărătorul drepturilor și prerogativelor Coroanei. Un proverb zice: „Cine s'a fript cu supă, suflă și în iaurt”. Otomanii au simțit așa de mult efectele nefaste ale unui Sultan și ale unui guvern absolutist timp de zeci de ani, încât acum încă, cu un Suveran constituțional model, și cu Camera aleasă din sânul lor, se tem de orice ar putea contribui întru câtva la revenirea acelor timpuri de tristă memorie.

Constituția turcească de astăzi, o imitație după Constituția dela 1878, conține multe puncte cari dau de gândit Camerei. De aceea ea caută încetul cu încetul s'o revizuiască și să elimine din ea tot ce poate naște măcar bănuială de o întoarcere la absolutism. Una din preocupările și dorințele Camerei este ca să reducă cât se poate mai mult prerogativele Coroanei, să se poată spună și aici cu adevărat că „Sultanul domnește, dar nu guvernează”.

Așa cum e Constituția de azi în Turcia, putem zice că suveranul are prea multe puteri. Pe lângă drepturile lui personale acordate de Constituție, mai are în partea lui și Senatul, care luptă acum din răzputeri să i se recunoască și lui un drept esențial, de principiu, pe care îl are Camera și anume: inițiativa în discuția proiectelor de legi ale guvernului, drept pe care nu-l avea până acum.

El motivează această cerere pe faptul că până la sosirea proiectelor de legi la Senat, matutul Corp stă neocupat și că n'are timp să deslege pe larg proiectele, cari îi revin tocmai la sfârșitul sesiunii, deși unele din ele merită o discuție mai aprofundată. Camera, care vede în dosul acestui motiv ceva mai grav — dacă nu pentru moment, dar pentru mai târziu poate — nu vrea cu nici un chip să recunoască Senatului acest drept de inițiativă. Pe de altă parte, Senatul nevrând să cedeze cu nici un chip, conflictul este inevitabil.

Aceasta constituie prima cauză a conflictului.

S'au găsit și în Camera deputați cari să susțină și să aperse cu căldură cererea Senatului găvind-o justă și conformă cu spiritul Constituției, aducând ca exemplu Senatele câtorva State din Europa, ca Italia și Anglia, unde Senatul, deși numit de către Suveran, ca și în Turcia, are totuși dreptul să discute și să voteze o lege înaintea Camerei. Acești deputați, cari sunt cu toții din opoziție, ca Lutfi Fikri-bei, liderul opoziției, și grecomanul Bușu, copilul răsfățat al Camerei și alții în această luptă nu sunt împinși decât de rolul de opoziționiști, s'ar putea spune.

Pe de altă parte, Camera e gata să acoarde acest drept Senatului, dacă el ar primi ca două treimi din membrii lui să fie aleși de popor și numai o treime să fie numiți de Sultan. Numai atunci Camera și națiunea pot fi sigure că drepturile sfinte ale otomanilor vor fi apărate și că orice tentativă de revenire la timpuri trecute, orice lovitură de Stat este evitată.

Și aici Senatul o să opue o rezistență demnă de oamenii, cari îi compun, pentru că e la mijloc interesul lor particular. Se știe că ei sunt numiți pe viață și primesc o retribuție lunară de 2300 franci. Iată al doilea punct al conflictului.

Care va fi rezultatul acestui conflict, și cine va ceda sunt două lucruri, cari se vor vedea în foarte scurt timp. Vom asista deci la discuții foarte aprinse, fiecare parte persistând în cererile ei.

Demisia lui Talaat-bey.

Demisia lui Talaat-bey, ministrul de interne, este un fapt îndeplinit. S'a desemnat chiar și succesorul său în persoana lui Halil-bey, deputatul de Mentese și liderul partidului „Unire și Progres”. Nu se știe sigur cauzele acestei demisii pripite.

Sănătatea nu poate fi invocată, dată fiind tinerețea și constituția robustă a lui Talaat-bey.

Să fie oare revoluția din Yemen? Acum când Albania a fost pacificată și deci în parte meritul revine titularului departamentului dela interne, temutu-s'a oare că revoluția din Yemen o să-i îngreuneze sarcina? Mai mult ca oricare cetățean otoman el trebuie să prevadă odată și odată triumful armatei în această revoluție. Ori vrea să revie la Camera ca simplu deputat ca să apere drepturile Camerei în actualul conflict dintre Camera și Senat? Până acum nu s'a arătat motivul acestei demisii.

Știri din Brașov

— Dela corespondentul nostru special. —

Petrecerea cu dans a studenților noștri — Conferințe publice — De-ale schiopticonului — O bibliotecă pentru schiopticon

Asist în fiecare an cu o deosebită plăcere la petrecerea cu dans a studenților noștri dela gimnaziu și școala comercială română din Brașov.

Această petrecere se face totdeauna la încheierea cursului de dans (6 săptămâni) al studenților și este și un fel de examen în arta dansului. Dacă vrea cineva să vadă o petrecere animată, veselă, senină și plină de viață tânără, să poftască la această petrecere. Ursuzul se inviorează, decepționatul se desgheată și bătrânul întinerește când vede atâta voie și veselie juvenilă prinsă în cadrele unei petreceri nevinovate și adevărat românești. Direcțiunea institutelor noastre de învățământ, sub controlul căruia se conduce întreg cursul de dans și se pregătește și petrecerea, urmărește cu deosebită atențiune această mișcare extrașcolară a studenților și-și exercită toată influința, pentru ca, ea să corespundă menirii sale: de-a completa educația socială a studențimei noastre, educație, pe care pe altă cale cel puțin 80% dintre școlari nu și-ar putea-o agonisi.

„Îți face o plăcere — îmi zicea la petrecere d. director gimn. V. Onițiu — să vezi băieții aceștia cum se prezintă de cuviincioși, cizelați, mlădioși și cu o remarcabilă conștiință de sine, când știi cum erau în marea lor majoritate acum 6 săptămâni la primele oare de repetiție ale cursului de dans: sfioși, timizi, neajutorați, împletindu-se în mișcări”.

A fost o plăcută surprindere pentru întreg publicul asistent, când pe la 11 ore, o echipă de zece fete, cari au făcut și ele cursul de dans cu studenții, s'au prezentat în frumoase costume naționale și conduse de d-șoara Oncioiu au dansat jocul nostru istoric „Banul Mărăcină”. Nesfârșite urale au răspălit pe drăgătașele dansatoare pentru frumoasa lor producțiune. În urmă au jucat studenții „Bătuta” și „Călușerul” fiindu-le vătaf studentul I. Branga, care a dansat într'adevăr foarte frumos.

Petrecerea s'a ținut Miercuri în 2 l. c. și a dat un venit curat de cor. 117-02 pentru masa studenților noștri.

Schiopticonul Asociațiunii a fost ieri (Duminecă) seara iarăș în viaie activitate în sala mare a gimnaziului nostru. D-l profesor Pavel Percea și-a dezvoltat conferința sa despre: „Nașterea Domnului în artă”, ilustrată cu 60 de proiecțiuni în color, dânduni-se începând dela cele mai vechi și mai primitive reliefuri și picturi din catacombele secolilor primi după Hristos până la picturile frumoase ale Renașterii și ale zilelor noastre un tablou intuitiv și sugestiv din istoria artei cu motive religioase creștinești. Deși partea cea mai mare a publicului asistent s'a compus din școlarii noștri dornici de învățatură, totuș a asistat și public mare destul de numeros.

Conferințele acestea cu proiecțiuni se vor continua. Dumineca viitoare vom avea o conferință din domeniul geografiei: „O călătorie în Statele-Unite ale Americii de Nord”. O va ținea d. prof. gimn. Gh. Vatășan.

Peste tot schiopticonul Asociațiunii la noi în Brașov nu prea ajunge la răgaz să doarmă somnul dreptilor, ca celelalte schiopticoane ale Asociațiunii din alte contre. Mulțumită interesului viu ce-l arată tinerii noștri profesori pentru Asociațiune și cauza noastră culturală, am ajuns ca schiopticonul în Brașov să nu mai fie un aparat festiv, pe care să-l scoți din magazin odată sau de două ori pe an, ca să-l ariți celor invitați să vadă ceva neobicit. Nu. Schiopticonul nostru este o unealtă indispensabilă — ca să zic așa — a muncii noastre zilnice. În partea cea mai mare a Duminicilor și sărbătorilor de peste an el e pus la contribuție. Când a isprăvit cu Brașovul, el pleacă la sate și nu se odihnește până când nu a făcut runda sa obligată prin comitat. Mare merit au pentru multa lor osteneală rodnică pe acest teren dnii profesori: A. Ciortea, I. Petrovici, Nicolae Bogdan, dr. Alex. Bogdan, Gh. Vătășan, V. Neagu și învățătorul Nic. Furnică.

*

Pentru înviișarea activității amorțite a celorlalte schiopticoane ale Asociațiunii, socotesc, că va fi bine să mai adaug aci câte ceva. La Düsseldorf, Germania, este o firmă: Lysegang, care a scos o serie mare de conferențe de popularizare a științelor și artelor și pentru fiecare conferență își are seria sa (de circa 60) diapozitive colorate pentru proiecțiile cu schiopticonul. Firma Lysegang împrumută oricui oricare conferență cu toată seria ei de diapozitive pentru suma de 12 coroane. Conferențele — bine înțelese — sunt scrise în limba germană. Prima serie de 3 conferențe din Brașov s'a ținut după aceste conferențe dela Lysegang, după ce s'au prelucrat puțin și s'au acomodat trebuințelor noastre. Și cum în chipul acesta (cu cele din anii trecuți) s'au făcut vr'o 10—12 conferențe la noi, s'a lansat ideea, ca despărțământul nostru să scoată a Bibliotecă a schiopticonului, care să fie la îndemâna oricărui și pentru conferențele publicate în Bibliotecă să poată oricine folosi diapozitivele lui Lysegang în prețul indicat mai sus. Am înțeles, că comitetul despărțământului nostru se va ocupa cu chestia aceasta în proxima sa sedință.

Bine ar fi să se facă!

Cor.

Fapte și lucruri din România

Dela Ateneu

Al unsprezecelea simfonic, cu concursul pianistului Schattuck

Simfonicul de ieri, deschis cu preludiul din „Ariane et Barbebleu“, de compozitorul francez Paul Dukas, a avut ca punct principal al programului pe Beethoven, cam lăsat pe planul al doilea de o bucată de vreme.

Capo-doperile simfonice ale celui mai mare compozitor al lumii, ar trebui să fie executate cât mai adesea, întru cât muzica lui Beethoven e mai aproape de toate sufletele; și apoi, din punct de vedere al educației muzicale, cu mult mai mult se alege publicul dintr'o simfonie clasică, bine executată, decât dela ori care alcătuitor de muzică bătaioasă — așa zisă „muzică modernă“.

De aceea a fost ascultată cu o adevărată evlavie „Simfonia iufa majore“ de Beethoven și entuziasmul cu care au fost aplaudate câte patru părțile simfoniei, demonstrează până la evidență necesitatea din ce în ce mai simțită a întronării clasicilor în simfonicele noastre.

Un alt punct de seamă al programului a fost întâia audiție — concertul pentru pian și orchestră de Tschaiowsky — executat la pian de marele pianist american Arthur Schattuck.

Acest pianist este de altfel cunoscut lumii amatoare de muzică bună, de când cu concertul dat în timpul din urmă, la Ateneu.

Cu o impecabilă frumusețe de ton și cu o rară siguranță în frasare, a trecut pianistul peste dificultățile piesei, ridicându-se în cadență până la acea culme de interpretare ce caracterizează pe un artist mare.

Stăpân pe o tehnică prodigiosă, deși nedându-i acestea rolul precumpănitor, pianistul Schattuck cu admirabilul acompaniament al orchestrei condusă cu aceeași însuflețire de d. Dinicu, a smuls aplauzele sălii, după fiecare parte a concertului și a trebuit să execute ceva, în afară de program.

Concertul acesta, atât de fericit alcătuit, s'a încheiat printr'o execuție destul de conștiințioasă a „Carnevalului în Roma“ de marele Hector Berlioz, o altă minune a muzicii universale și un alt model de compoziție polifonică, de care nu se pot apropia nici unii din cei ce vor să facă o muzică modernă fără să ia seama la cel mai mare compozitor modern.

B. L.

Conferința d-lui Octav Minar Teatrul lui Rostand

Intr'o formă literară îngrijită, d. Octav Minar a făcut psihologia personalității lui Edmond Rostand și a analizat întreaga lui activitate literară, stăruind asupra teatrului marelui dramaturg.

Edmond Rostand e un romantic întârziat, un artist latin, care aduce în opera lui lumină și căldură, și cui nu-i place lumina și căldura?

Conferențiarul a analizat fiecare piesă a lui Rostand, citind traduceri în versuri făcute de d-sa în mod foarte conștiințios și artistic, și citind opiniile criticilor autorizați.

Conferința a fost însoțită de proiecții electrice.

„Societatea ortodoxă-națională a femeilor române“

Sedința dela școala primară No. 16 de fete

La orele 3 p. m. a avut loc eri conferința d-lui prof. Dinulescu, însoțită de o mică serbare școlară.

A asistat un public numeros. Din partea comitetului central erau de față dna Olănescu, drele Marie D. Butculescu și El. Odobescu.

D-ra dr. Voea vorbește despre tuberculoză.

D. profesor Dinulescu vorbește de educația în genere.

D-ra Elena Țigara vorbește de rolul femeii în formarea caracterelor.

Intre discursuri, corul compus din elevii școlii sub conducerea d-lui Mihăilescu, student în teologie, a înțonat câteva bucăți naționale. La sfârșit a fost o producție a elevilor.

Adunarea generală a societății „Macedo-Română“

Societatea de cultură macedo-română din Capitală a ținut eri, la 3 d. a., adunarea sa generală anuală.

D. dr. Leonte, președintele Societății, a făcut a amănunțită dare de seamă asupra mersului ei. A arătat ajutoarele date Românilor din Macedonia și a terminat vorbind de mișcarea culturală dela Pind.

D. avocat Vasile Covată a făcut câteva observațiuni asupra dărei de seamă.

A vorbit apoi de școlile și bisericile din Macedonia.

D. dr. Pucerea vorbește în chestiunea delegațiunii care va merge la patriarhia din Constantinopol, pentru recunoașterea școalelor și bisericilor românești din Macedonia. A recomandat mai multă seriozitate în această chestiune, spunând că acum e momentul oportun pentru revendicarea drepturilor Românilor macedoneni.

A mai vorbit un student în acelaș sens.

S'a procedat apoi la alegerea a trei membri în locurile vacante diu consiliul de 36 și au fost proclamați aleși domnii avocat Vasile Covată, Matei Leosca comerciant și dr. Ghiulamila.

Al doilea aeroplan Vlaicu

Tânărul inginer Aurel Vlaicu, care a făcut zboruri atât de reușite în toamna anului trecut în Capitală și a luat parte la manevrele regale, făcând însemnate evoluțiuni pe câmpul de manevre, după o călătorie prin toate orașele mari ale Europei, unde a studiat în diferite fabrici, motoarele, interesându-se de aproape de perfecțiunile ce li s'au adus în ultimul timp, după ce și-a comandat un nou motor și pânză de cea mai bună calitate, necesară noului său aparat de zburat, s'a reîntors în țară.

La școala superioară de arte și meserii, tânărul aviator a început constituirea celui de al doilea aeroplan sistem Vlaicu, cu care va lua parte la diferite meetinuri de aviație.

Cu acest prilej trebuie să spunem, că în revista germană „Flugsport“ No. 3 din 1 Februarie, care apare la Frankfurt, inginerul Osc. Ursinus publică în frunte un articol despre primul aeroplan al lui Vlaicu. După ce face o descriere a aeroplanului — descriere însoțită de planșe explicative — ing. Osc. Ursinus spune, că „aeroplanul Vlaicu construit pe principii noi, care-i asigură cea mai perfectă stabilitate, înseamnă un punct câștigat în istoria aviațiunii și de acum înainte, la construirea aeroplanelor va trebui să se țină seamă de aceste principii“.

Articolul acesta este însoțit de reproduceri foarte interesante, ca: Alteța Sa Principele Carol împreună cu aviatorul Vlaicu, aeroplanul și marea zbor de la Cotroceni al lui Vlaicu, etc.

Desvelirea bustului lui Epurescu

Giurgiu. Pentru a lua parte la solemnitatea dezvelirii bustului lui V. Epurescu, distinsul avocat, luptător al cauzei liberale, a sosit în localitate d. Ionel Brătianu, cu trenul de 10 jum.

La gară d. Brătianu a fost întâmpinat de numeroși membri ai partidului liberal, în frunte cu d-nii Pitișteanu, Bălănescu, Pascal, Iuca, Guran, Toni Iliescu, Sc. Stănescu, Partenescu, I. Angheliescu, Eliad Marinescu, C. Bădulescu etc.

La oprirea trenului d. Brătianu a fost întâmpinat cu urale de partizani; cu acelaș tren sosiau și dnii Alex. Filipescu, Emil Petrescu, Ghica, Cristian Tomulescu, Paul Rădulescu, Teoharide, C. Brătianu și Iliescu-Măciucă.

Cu toții s'au dus la biserica catedrală „Adormirea Maicii Domnului“, unde s'a oficiat un parastas de către toți preoții orașului, în frunte cu protoereul Popian.

Au luat parte și rudele defunctului.

Dela biserică s'au îndreptat spre grădina „Centru“, unde se află bustul regretatului Epurescu.

Din partea administrației erau de față d-nii prefect Lăzărescu primarul, maior Marinescu și alții.

După cuvântarea d-lor Brătianu, Bălănescu, A. Filipescu, M. Urlici, a avut loc cu o deosebită solemnitate desvelirea bustului regretatului Epurescu.

După solemnitate a avut loc un banchet, la care au luat parte 33 de persoane.

Litere — Arte — Științe

CÂNTEC DE MARTE

*A fugit din lume Faur,
Trist și neferit —
Cu săgețile-i de aur,
Marte l'a gonit...*

*Albi plutesc și roșii norii
Peste munți și Chei,
Parcă sufletu-aurorii
A rămas în ei...*

*Gârlele-și încep fanfara,
Și pornind șuvoi,
Strigă'n lume: Primăvara
A sosit la noi!*

*...Ce gândești, la vremuri duse
Și suspini mereu!
Lasă visele apuse,
Suflete al meu!*

*Uită, lumile de stele,
Ce-au căzut pâlind —
Bucură-te de acele,
Cari se aprind...*

*Ah, ce dulce e povara
Mugurilor noi!
Primăvara, primăvara
A sosit la noi...*

P. Cerna.

Sfântul Pavel și Românii

Or fi avut, ce-or fi avut Românii cu Sfântul Pavel. Fapt e că odinioară țineau la el ca la sfântul cel mai de seamă al lor. Avem documente din trecut, cari confirmă că acest cult deosebit al Românilor către patronul lor special Sfântul Pavel. Un Sas din Ardeal, care călătorește prin Moldova în secolul XVI. ne spune despre Românii moldoveni, că ei „colunt religionem Sancti Pauli“, adică: „țin la legea Sfântului Pavel“. Dar avem și un document contemporan, care-și are obârșia — se înțelege — tot în vremurile trecute. Este vorba proverbială a Ungurului*): *ott hagyta mint Szent Pál az oláhokot*. Vorba aceasta ne arată, că — odinioară, la mare nevoie — s'or fi rugat după obiceiul lor Românii de Sfântul Pavel, ca să-i scape de rău în acel ceas de cumpănă, dar cu toată rugăciunea lor, au mâncat-o nespălată. Și așa au încăput pe gura Ungurilor, cari le-au pus Românilor în nas acest eșec de credință.

Chiar dacă ni-ar lipsi alte dovezi, aceste două împrejurări ne confirmă în de-ajuns presupunerea, că odinioară Românii au avut un cult deosebit pentru Sfântul Pavel, că au ținut la o lege chiar, pe care Sasul din secolul XVI ne-o indică direct ca fiind „legea Sfântului Pavel“.

Marele nostru *Hașdeu* a fost cel dintâiu, care a făcut lumină și în această chestie întunecoasă, dar interesantă.**)

Rezultatul cercetărilor sale îl vom expune pe scurt și pe înțeles în cele următoare.

*

Pela mijlocul secolului X a trăit în Bulgaria un călugăr, cu numele Ieremie sau *Bogomil*, care acceptând învățăturile ereticilor manicheo-pavliciani din Persia, a devenit capul unei secte nouă eretice, care, după numele lui, s'a numit secta Bogomililor.

Toată învățătura lor se întemeiază pe un principiu *dualistic*, care se afirmă atât în conceptele lor despre dumnezeire, cât și în cosmo-

*) O au și Sașii din Ardeal.

**) V. „Cuvinte din Bătrâni“, vol. II. passim.

gonie și în morala lor. Lumea a avut dela început doi stăpâni, zic ei, pe Dumnezeu (principiul binelui) și pe Dracul (principiul răului). Facerea lumii s'a săvârșit prin conlucrarea amânduror principii. Și în consecvență: lumea creată are doi stăpâni, cari își revendică fiecare câte o parte din ea. Omul însuși este un produs comun al lui Dumnezeu și al Satanei. Corpul este făcut din material dat spre acest scop de Satana, iar sufletul este dela Dumnezeu. Satana, ca principiu al răului, nu alege între mijloacele sale mârșave, ca pe om să și-l ia cu suflet tot. Astfel toată viața omului trebuie să fie o luptă foarte vigilentă cu neadurmitul și vecinic pândarul Satana: iată legea fundamentală a moralei bogomilice. În consecvență ei purtau o luptă aprigă contra poftelor trupesti (domeniul Satanei), postiau 3 zile pe săptămână și îndemnau la viață ashetică pe credincioșii lor.

Dintre toți Sfinții bisericii, ei țineau în cea mai mare cinste pe *Sfântul Pavel*. De aceea erezia lor vulgo se numia „legea lui Pavel“ sau „legea Pavliciană“.

Propaganda lor o dezvoltau Bogomilii prin o mulțime de povestiri religioase, naive și fantastice, cari prindeau ușor rădăcini în mintea incultă a țărănilor și începură a substitui Biblia. Astfel s'a dezvoltat pretutindeni, unde a prins rădăcini bogomilismul, o bogată literatură populară naivă, religioasă-fantastică, pe care, de multeori, în lipsă de învățătură religioasă temeinică, o cultivă în mod inconștient chiar și preoții bisericii dreptcredincioase.*)

Indeosebi între Români s'a răspândit curând și temeinic bogomilismul. Constatarea citată a Sasului din secolul XVI este o clasică dovadă pentru aceasta. O altă dovadă interesantă constituie un însemnat material literar în literatura noastră populară, despre care s'a dovedit, că este de origine bogomilică. Frumoasa noastră poezie populară „*Cucul și turturica*“, precum și *tălmăcirea numerilor* din basmele noastre, cu toată mulțimea lor de variante, nu sunt altceva decât rămășițe fosile din legendele de propagandă ale Bogomililor.

Superstițiunle numeroase ale poporului nostru, dintre cari unele sunt de origine străveche păgână, sunt în mare parte de origine bogomilică. Astfel am descoperit eu în vastul material de folclor, scăpat de nimicire de neobositul culegător Sim. Fl. Marian, o legendă populară în legătură cu o superstiție din popor, care cuprinde în sine în nealterată originalitate *legenda cosmogonică a Bogomililor*.

Ea se află publicată în opul „*Inmormântarea la Români*“ (pag. 49. sgq.) și dă explicația populară a credinții superstițioase pentru *curățirea negrului de sub unghii* la oamenii morți. Iată pe scurt cuprinsul ei.

La început lumea era o apă tulbure, care plutia ca un nor încoace și încolo. Și pe ea nu se afla nici o altă ființă vie, decât D-zeu și Dracul. După ce umblară ei 7 ani de colo-colo pe apele întinse, zice-că D-zeu se obosi și trimise pe Dracul după lut în fundul apelor, ca să-și facă un pat de odihnă. Dar negăsind Dracul lut, aduse năsip. Însă până să ajungă sus, apa-i spălă năsipul din mână, încât nu-i rămăseră decât câteva fire de năsip sub unghii. Trei fire el a dat lui D-zeu, iar pe celelalte, și le-a păstrat pentru sine. D-zeu își făcu din cele 3 fire o turtiță de lut, care le-a slujit drept pat de odihnă la amândoi. Dar zice-că Dracul umbla să piardă pe D-zeu, când va fi să adoarmă, ca să rămână el singur stăpân în lume. — D-zeu știa ce coace Dracul și se făcea că doarme. Dracul atunci îi apucă de picior, voind să-l dea jos în apă și să-l înnece; dar în care parte trăgea mai tare, încolo se întindea și turtă de lut mai tare, și astfel tot trăgând el, se întinse turtă de lut, de se făcu din ea *pământul nostru*.

Mai târziu făcu apoi D-zeu din lut pe omul cel dintâiu, și îi spuse Dracului să facă și el. Dracul făcu din lut un om întocmai, dar înzadar îi suflă suflet, acela nu învia. Însă Dracul de-atunci ține una, că *trupul* omului este al lui,

*) De exemplu la noi popa Grigorie din Măhaciu (1580—1600).

căci el, Dracul, a fost scos năsipul din fundul apelor și a și rămas semn de-atunci, ce-l poartă tot omul: *negrul de sub unghii*. Dacă trupul omului nu ar fi proprietatea Dracului, atunci omul ar fi curat sub unghii. De câte ori moare un om, Dracul se prezintă la casa mortului, ca să-i ia trupul în stăpânire. Și mai întâiu îl caută pe sub unghii, să vază dacă are semnul său. De aceea, Românii spală pe mort sub unghii cu cea mai mare grijă, ca nu cumva să rămână acolo vr'un firicel de negreață și să nu încapă mortul pe mâna Satanei...

Din cele ce am spus în partea introductivă a acestei notițe, rezultă cu o evidență nediscutabilă, că de fapt această legendă păstrată până azi în gura poporului nostru, este de origine bogomilică.

*

Iată dar ce au de a face Românii cu Sf. Pavel. Relația aceasta își are, cum am văzut, originea sa străveche în bogomilism, și o pagină veche și uitată din istoria sufletească a neamului nostru.

V. Gilu.

Revista revistelor.

„*Cuceritorii de inimi*“, de N. Zaharia. În această broșură de 16 pagini, d. Zaharia cu cunoscuta d-sale îndemănare de a discuta diferite subiecte sociale, ne arată, cari sunt atitudinile caracterului acelor oameni, cari aproape toată viața lor se îndeletnicesc cu faimoasa muncă de a cuceri femeile, având și ei un ideal pentru a-și binemerita numele de oameni, cari trăesc în epoca marilor gândiri și marilor zbućiumări pentru bine și frumos. Căci de sigur civilizația tinde la ridicarea spiritului deasupra animalității și nu se mai pot numi oameni aceia, cari nu au această deviză în orientarea vieții lor.

D. Zaharia demască pe farsorii sentimentelor curate, acești detracăți, cari formează aceea clasă aparte, foarte periculoasă societății, căci seamănă imoralitatea și pângărește bunele moravuri. D-sa arată cum acești cuceritori de inimi sunt lipsiți de cultură având însă o spoială, o superficialitate provenită din memorarea diferitelor literaturi banale, cari redade cu gesturi ipocrite dar calde, ating plăcut senzitivitatea unor femei, cari din nenorocire, n'au educația necesară de a putea răspunde prin profund desgust la aceste curse, — și cad în ele. Acești Don-Juanii numai în cercul acestor femei needificate îndeajuns, au trecere și sunt luați în seamă. Puși însă în vâltoarea luptelor sociale, ei rămân cu totul desorientați și de cele mai multe ori ridicoli, ei înșiși fiind prostiți de incapacitatea ce abia atunci și-o recunosc.

Broșura d-lui N. Zaharia, — foarte folositoare pentru tineretul feminin.

„*Neamul Românesc Literar*“, Nr. 4, publică în urmarea „*Scrisori ale lui D. Bolintineanu după întoarcerea din exil*“. Reproducem un mic pasaj, din care reiese curăția sentimentelor poetului: „In tot timpul cât am stat în Moldova au fost cinsprezece divorțuri și aceasta în lumea cunoscută. Toată corupția, fără exemplu, care se află în țara aceasta, precum și frigul teribil, care domnește aici, m'au făcut să mă gândesc a strânge ceva bani și a mă duce la Chios sau la Rodos, pentru a-mi cumpăra o grădină sau o casă, și pentru a trăi acolo toată viața mea în singurătate“.

și în liniște. Acum, mai mult decât oricând, dacă voiți negreșit să mă însor, duceți-vă de vorbiți cui trebuie și ajutați-mă să mă însor cu mica brunetă Svorono, — căci doresc să mă căsătoresc cu o femeie pentru tot timpul cât voi trăi, și nu pentru trei luni sau trei săptămâni, după cum se obișnuiește aici.“ V.

Economie —

— Industrie —

— Comerț —

Cronica agricolă

Cubajul stogurilor, șirilor și silozurilor

În practica agricolă e uneori nevoie de a se face cubajul stogurilor de nutreț, al știrilor de paie sau de snopi, al silozurilor de sfeclă, etc. Ori ce cubaj de acest fel presupune cunoașterea a două lucruri și anume: cum se află volumul solidului respectiv și cât trage un metru cub din recolta așezată în acel solid.

Volumul stogurilor de nutreț se află înmulțind suprafața de bază, care e un cerc, cu jumătatea înălțimii, de oare ce stogul e asemănat cu un paraboloid și nu cu un con. Pentru cubarea unui stog, trebuie deci să cunoaștem raza cercului de bază și înălțimea.

Să presupunem că avem de cubat un stog de lucernă. Pentru a afla raza cercului de bază, măsurăm stogul de jur împrejur, pe poalele, cu o ruletă. Să zicem că circumferința cercului de bază are 25 metri. Raza se află împărțind acești 25 metri prin 6,28 (de două ori 3,14). Făcând operațiunea aceasta găsim că raza are 3 metri și 99 cm. sau, în țifra rotundă, 4 metri. Suprafața cercului de bază se află înmulțind raza la părtat adecă pe 16 cu 3,14. Făcând și această operațiune, aflăm că cercul de bază are o suprafață de 50 metri pătrați.

Ne mai rămâne acum să aflăm înălțimea spre a sfârși cu cubajul stogului. Dacă s'ar putea urca un om în vârful stogului, înălțimea s'ar afla foarte ușor. Omul acela ar ține în vârful stogului o prăjină paralelă cu linia pământului. Atunci n'avem decât să ținem o prăjină pe marginea stogului și perpendiculară pe pământ pentru a afla înălțimea stogului (distanța dela pământ până în punctul unde prăjina orizontală din vârful stogului, atinge pe cea verticală). Dar lucrul acesta nu e totdeauna cu putință pentru că prin urcarea unui om pe el, stogul ar putea suferi.

De aceea trebuie să ne slujim de alte mijloace. Unul din cele mai folosite e următorul. Se înfige la oarecare depărtare de stog un băț a cărui lungime o cunoaștem. Să zicem că e de un metru. Acest băț lasă o umbră, pe care o măsurăm. Să zicem că e de doi metri. Măsurăm apoi și umbra stogului drept prin mijlocul ei. Să zicem că ea e de patru metri. La acești patru metri trebuie să adăugăm și raza pentru că o parte din umbra stogului umple o jumătate din cercul de bază. Așadar umbra întregă a stogului e de opt metri. Atunci judecăm astfel: dacă umbra de doi metri e a unui băț de un metru înălțime, atunci umbra de opt metri corespunde la o înălțime de patru metri, înălțimea stogului.

Înmulțind acum cei 50 m. p. ai cercului de bază cu jumătatea înălțimii, cu doi metri, găsim că stogul nostru de lucernă are 100 metri cubi. Un metru cub de lucernă uscată (fân) cântărește în mijlociu 60 kilograme. Prin urmare stogul are 6000 kilograme, adecă vreo trei care.

Se înțelege că dacă stogul de lucernă e mai mare sau mai de mult făcut, trebuie să socotim îndesat și trebuie să socotim vre-o 65—70 kilograme la metru cub. Dacă însă stogul e mai mic sau mai de curând făcut, nu putem socoti de cât 40—50 kgr. la unitatea de volum.

Să presupunem acum că, am voi să cubăm o șiră de snopi de grâu. Lățimea șirii să fie de șase metri, lungimea ei de treizeci, înălțimea pare la spicuală de patru, iar dela spicuală până în vârf, de trei metri.

Volumul șirii acesteia e egal cu suma volumelor celor două solide în care se poate despartă: paralelipiped sau o prismă dreptunghiulară la bază și o prismă triunghiulară de-asupra (partea dela spicuală până la vârf). Volumul părții de jos se află înmulțind lungimea șirii cu lățimea ei și cu înălțimea până la spicuală. Așa dar: $30 \times 6 \times 3 = 720$ metri cubi. Volumul părții de-asupra e egal cu suprafața bazei (un triunghi) înmulțită cu lungimea șirii. Așa dar: $6 \times 15 \times 30 = 270$ metri cubi. Șira întreagă are deci 990 metri cubi.

Un metru cub de snopi de grâu trage cam 70 kilograme. Prin urmare cei 990 m. c. fac 69.300 kilograme. Dintr'o sută de kilograme de snopi de grâu es în mijlociu 20 kilograme de boabe, restul până la o 100 de kilograme fiind paie și pleavă. Prin urmare din cele 69.300 kilograme de snopi pot ieși 13.860 kilograme de boabe sau 25 chile, 2 hectolitri și trei duble decalitri — aproape un vagon și jumătate.

Cubajul unui siloz de sfeclă de nutreț se face în același chip ca și al unui vârf de șiră: Se înmulțește lățimea silozului cu jumătatea înălțimii lui și cu lungimea.

Să presupunem că vrem să curbăm un siloz de sfeclă lung de 30 metri, lat de un metru și jumătate și înalt tot de un metru și jumătate. Volumul lui va fi: $15 \times 0,75 \times 30 = 33$ metri cubi și 750 dcm. c. Să zicem 35 m. c. Cum un metru cub de sfeclă de nutreț trage în mijlociu vre-o 630 de chilograme, în silozul nostru se găsesc deci 21.420 kilograme de sfeclă.

C. S. A.

REBURIIMIK

Președintele Taft ca luptător. Luptele atletice și de box în „Casa Albă“ din New-York nu s'au isprăvit odată cu plecarea fostului președinte, care ținea foarte mult la aceste exerciții corporale. Și președintele Taft se supune în fiecare dimineață acestor exerciții obositoare spre a-și reduce greutatea corpului. Edificiul Statului răsună deci și acum de loviturile și ghionturile luptătorilor.

Președintele Taft apare în fiecare dimineață la orele 7 și un sfert pe câmpul de luptă, având în față ca adversar pe medicul său particular, dr. Charles E. Barker, care e responsabil pentru greutatea și sănătatea președintelui.

Luptele atletice și de box ce se dau între acești doi luptători sunt foarte serioase și nu încetează decât atunci, când voluminosul președinte, cu fața aprinsă și gâfâind, cere o pauză de câteva minute.

Lupta se dă după toate regulile artei. Taft cunoaște toate apucăturile, precum e „Tour de bras“, „Ceinture“, „Halb-Nelson“ etc. și se învârtește și se sucește cu o abilitate uimitoare. Cine-l vede dansând valsul se miră de iuțea mișcărilor sale. Această abilitate îi folosește foarte mult la lupta de box.

Acum de curând se povestea la New-York că în timpul unei lupte președintele Taft ar fi căzut peste dr. Barker, rupându-i două coaste. Povestea era foarte verosimilă, căci dr. Barker e scurt și îndesat astfel că președintele, ținându-se seamă de greutatea sa, ar putea foarte lesne să-i rupă câteva coaste. Accidentul a fost desmințit cu toate acestea. Dr. Barker permise tuturor curioșilor să-i examineze coastele și să se convingă că nu sunt rupte.

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Februarie 1911.

De-ale noastre.

Pedeapsa lui Dumnezeu. Trăia în Fofeldea (cott. Sibiu) un om cu numele Ilisie Lazar. Acum toți îi ziceau moș Lazar, pentru că avea aproape 70 ani, cari au început a-l îngreuna și pe el. Nu-și prea făceau sătenii lucru cu el. Era știut de buclucaș. Toți știau, că în tinerețe, o spunea el însuși, pentru că atunci nu se descoperise, omorise într'un sat unde era ca slugă, pe un fecior, care se îndrăgostise de aceeaș fată, de care-i plăcea și lui. Mai târziu, în satul său, Ilisie omorise pe înserate, pe un cumnat al său, în credință, că este altă rudenie pe care avea o mână veche. Osânda pentru fapta asta a fost pușcărie de cinci ani în temnița Statului din Gherla. Tecură mulți ani de când se petrecuseră acestea. Acum bătrân cum era, tot se mai cătrănia, câteodată, când trăgea câte nițel la măsă. Lumea i-se feria însă din cale.

Dar scris este: nici o faptă fără răsplată. În 5 Februarie, zi de Duminecă, înspre seară, n'a putut lipsi nici el din crâsmă. Amețit, cum era, începu să-și caute pipa, și văzând, că nu dă de ea, începe să strige către niște băetani de Țigani, zmeții și aceștia, să-i dea pipa, că, de unde nu, e vai de ei. Țigănușul cel mai mare, Toma Macău, în vrâstă cam de 18 ani, începe și el a face gălăgie și a îmbrânci pe bătrân. Scoși amândoi din crâsmă, bătrânul pleacă către casă. Macău însă îl cheamă să-i dea pipa. Bătrânul se întoarce îndărăt și după un schimb de vorbe, Țiganul îi trase cu o bătă câteva în cap, încât bătrânul deodată căzu grămadă la pământ, de unde, cu capul zdrobit, fu dus acasă plin de sânge, pe o loitră de car. A murit încă în seara aceea.

L'a ajuns și pe el pedeapsa lui Dzeu, ziceau oamenii, făcându-și cruce.

Mulțumită publică. Cu ocaziunea seratei etnografice, aranjată de tinerimea română din Timișoara și jur în 30 Ianuarie 1911 în favorul despărțământului „Timișoara“ al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, au încurs oferte benevole dela D-nii:

Vasile de Stroescu, „Timișiana“ institut de credit și econ. câte 30 cor. Ioan Mețianu, dr. Iosif Gall, Antoniu Mocsonyi de Foen, Familia de Mocsonyi din Capolnaș, George Breban câte 20 cor. dr. Nicolae Șerban, dr. Traian Putici, I. B. Hodoșiu, Gherasim Serb, Alexandru Crăciunescu-Soceni, „Păstorul“ institut de credit și econ., „Furnica“ institut de credit și econ., „Lunca“ institut de credit și econ., câte 10 cor. Ioan Ionescu-Jebel 8 cor. George Trăilă, dr. Elie Dăianu, Velimir Nenadovits, Octavian Negruțiu câte 5 cor. Eugen Hertl, Avram Andreica câte 3 cor.

Suprasolviri: D-nii Emanuil Ungurianu 17 cor. Tima Albu 22 cor. dr. Iuliu Coste 12 cor. dr. Lucian Georgeviciu, Ranco Slavnicu câte 10 cor. vâd. dr. Petran 9 cor. dr. Alexandru Marta 8 cor. Petru Ionașiu, dr. Cornel Nicoară, dr. Cornel Iancu-Arad câte 7 cor. Ioan Plavoșin 6 cor. dr. Sandu Balanescu, Valeriu Magdu câte 5 cor. dr. Livius Ghilezan, Mihai C. Jivanca, Constantin Diminescu, Romul Zărie câte 4 cor. Ioan Zaicu 3 cor, Ioan Doboșan, Ludwig Weisz, Iancu Milu, Ana Pinciu, Isăia Popoviciu, Petru Toader, dr. Traian Gherguția, Vasile Terebenți, Terentie Bugariu, dr. Roman Rudnean, N. N., Alexandru Bojinca, dr. George Dobrin, Ivan Mucsalov, Vasile Vaianțiu, Tullius Seiman, dr. Dimitrie Chiroiu, dr. N. Păcurar, Ilie Olariu, dr. Alexandru Popoviciu câte 2 cor. Trifu Petcu, Nicolae Vaianțiu câte 1 cor. Bilete la cassă s'au vândut de 1297 cor. — Total a încurs 1767 cor. — din care subtrăgându-se speșele de 1406 cor. 56 fil. a rămas un venit curat de 360 cor. 44 fil. pe seama fondului despărțământului „Timișoara“ al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Pentru aceste dăruiri, în numele și din încredințarea comitetului Asociațiunii despărțământului „Timișoara“ aduc cele mai călduroase mulțumite.

Romulus Cărăbașiu
directorul despărțământului
„Timișoara“ al Astei,

D. Octavian Goga, osândit. Corespondentul nostru din Cluj ne telegrafiază următoarele:

Azi poetul *Octavian Goga*, a fost condamnat de Curtea cu juri din Cluj la o lună temniță de Stat și 600 coroane pedeapsă în bani, pentru patru articole apărute în „Țara Noastră”, din Sibiu.

Faptă nobilă. Pe peatra de marmoră a fondatorilor bisericii ort. române din Vârșet, s'au înscris: d-na *Solomia Dreghici*, soția d-lui învățator Ștefan Dreghici din Iam, dăruind suma de 500 coroane.

Rectificare. În articolul „*Alegerea dela Vinț*” s'a strecurat o supărătoare greșală de tipar.

Propoziția, care se începe: „Pentru că cel din opoziție, scos din parlament prin nelegiuire, arătase etc.” să se cetească: „*nelegiuirile arătate între împrejurările de azi, nu pot face nimic în interesul cercului, ci credincios conștiinței sale și acum nu ar putea face alta, decât ce a făcut în dările de seamă ale sale de până acum, spunând... etc.*”

Cununie. Moise Bordoș, ales preot în Birchiș și Amalia L. Wirovaș din Șipet, își serbează cununia religioasă la 13/26 Februarie a. c. în biserica gr. ort. din Șipet. Sincere felicitări!

Convocare. P. T. membrii ordinari, fondatori, onorari și ajutători ai despărțământului învățătoresc din tractul protopresbiteral ort. român al Lugojului, sunt prin aceasta invitați a participa la prima adunare de despărțământ din anul administrativ 1910/1911, care se va ținea *Luni 14/27 Februarie* 1911 la orele 9 a. m., în sala „Reuniunii române de cântări” din Lugoj -- curtea bisericii ort. române -- pe lângă următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării prin prezidiu; 2. Constatarea membrilor prezenți; 3. Căderea circularului Comitetului central; 4. Reconstituirea despărțământului; 5. *Activitatea noastră extrașcolară.* Conferință de G. Joandrea; 6. *Datorințele părinților față de copii în și afară de școală.* Disertație de Al. Onae; 7. *Cum să se obicinuiască învățătorul a face observări psihologice?* Disertație de M. G. Crăciun; 8. Raportul cassarului; 9. Raport despre bibliotecă; 10. Propuneri și curenții; 11. Închiderea adunării. Lugoj, 1/14 Februarie 1911. Dr. G. Popoviciu m. p., protopresbiter.

Petreceri.

Petrecere de dans în Lugoj. „*Reuniunea de ajutorare a femeilor române din Lugoj*” invită la petrecerea de dans, pe care o aranjază în scop filantropic și va avea loc la *19 Februarie st. v. (4 Martie st. n.)* 1911, în pavilionul „Concordiei”. Începutul la ora 9 seara. Este de dorit ca toate damele să apară în *costum național românesc*. Bilete de intrare se liberează numai pe lângă prezentarea invitației. Bilet de persoană 2 coroane, bilet de familie 5 cor.

Comitetul de dame: D-nele Maria Braniște, Olga Chirița, Livia Crăciun, Elena Dobrin, Sabina Florescu, Ana Ienea, Alice Ioanovici, Ecaterina Maier, Melania Onae, Alma Pop, Cornelia Terfalogă, Alexandrina Vălean și d-soarele: Sofia Florescu și Maria Jurca.

Comitetul de tineri; Dr. Virgil Beșan, Dr. Caius Brediceanu, Virgil Biberea, Virgil Bocu, Victor Chirița, Octavian Constantin, dr. Traian Crașovanu, Octavian Daminescu, dr. Cornel Gându, dr. Fabius Gheleşan, dr. Coriol. Grădinaru, dr. Petru Groza, Constantin Iosof, Dimitrie Lupea, Alexandru Lupu, dr. Romul Mioc, Ioan Mitariu, Ioan Murgoi, Coriolan Novac, dr. Iuliu Petroviciu. George Tit. Popoviciu, Constantin Șerb, Vasile Sfetea, Victor Vlad.

Concert și teatru în Timișoara. Reuniunea de cântări „*Armonia*” din Timișoara-Franciscin invită la concertul urmat de teatru și joc, ce se va ținea Sâmbătă în *25 Februarie n.* 1911, în localitățile ospătăriei „*Regele Ungariei*” din Timișoara-Franciscin, sub conducerea d-lui învățator Aureliu Baia. Începutul la 8 oare seara.

Programul: „*Motto*”, cântat de corul reuniunii. I. Vulcan: „*Increde-te Române*”, poezie declamată de Elena Plavoșin. T. Brediceanu: a) „*Floare fui floare trecui*”, b) „*Vai bădiță dragi*

ne-avem”, cântate de Elena Gruin, cu acomp. de pian de către d-soara Elena Mezin. I. Mureșianu: „*Trecui valea*”, cântată de corul reuniunii. I. Vulcan: „*Poporul R.*”, poezie declamată de Ana Plavoșin. I. M. Cottache: „*Surugiul*”, cuplet pred. de Ioan Giurgeică cu acomp. de pian de către d-soara Elena Mezin. „*Rămășagul*”, teatru de V. Alexandri. I. Vidu: „*Pui de lei*”, cânt. de corul reuniunii.

Din patrie.

Din tragicomediile vieții. Cetim în „*Pesti Napló*”: Calauzul Stefan Rotter în toamna anului trecut s'a căsătorit cu o fetiță de 16 ani, Rozalia Muisz, însă legătura era dela început nefericită, că nevasta prea tânără a declarat că nu poate trăi cu bărbatul său fără să-l iubească. La cuvântul acesta bărbatul năcăjit sub inspirația momentului a luat revolverul și a descărcat două gloanțe asupra nevastei sale, rănindu-o. Rotter a fost arestat.

Eri s'a continuat afacerea în fața tribunalului din Budapesta. Acuzatul a recunoscut tot, căindu-se. Iar soția -- împăcată deja, declarase, că iartă pe bărbatu-său și vrea să trăiască cu el și pe mai departe.

Incendiu la stațiunea din Szeged-Rökus. Luni în zori de zi s'a aprins atelierul „*Societății căilor ferate ungare*” de repararea vagoanelor din stațiunea Szeged-Rökus, făcând aproape 500 de lucrători fără câștig. Cauza incendiului nu se știe pozitiv. Probabil focul a pornit din oficina de tapițerie.

La serbările de încoronare din Londra. Împăratul și Regele nostru Francisc Iosif va fi reprezentat de către Alteța Sa Regală Moștenitorul tronului Francisc Ferdinand. În călătoria aceasta îl vor asocia afară de asistența sa obicinuită și mai multe personaje marcante din Ungaria și Austria.

Accidentul contelui Serényi Béla. Ministrul de agricultură în suita comitetului suprem Kürthy a plecat Sâmbătă seara spre Bestercebánya să participe la balul orașenesc. Dar printr'o întâmplare, vagonul din urmă a deraiat sub poalele Urpinului stricând șinele pe o distanță de 10 metri. Vagonul era legat tocmai de cupeul ministrului, căruia însă nu i-s'a întâmplat nimic, decât că a întârziat *dela bal*.

Jurământul consilierilor intimi. Luni înainte de amiază la 9^{1/2}, au depus jurământul de fidelitate în fața Majestății Sale, consilierii intimi nou denumiți: I. P. Sfințitul Ioan Meșianu mitropolit, Coloman Kardos, contele Ioan Forgách, baronul Sigismund Uchtritz, baronul Paul Fiáth și baronul Stefan Voinits. La acest act solemn au asistat Aluis Aehrenthal ministrul de externe, comun și ca reprezentantul marelui Camerar regal, principele Nicolau Pálffy mareșalul Curții. Formula de jurământ a cetit-o baronul Dionisie Talián consilier de Curte. Consilierii cei noi s'au prezentat la audiență majestatică în decursul audiențelor generale.

Vicinal în Bănatul-sudic. Ministrul de comerț a concedat Societății căilor ferate sud-orientale să înceapă lucrările pentru formarea căii ferate între Lugoj și Reșița. Hotărîrea aceasta s'a luat însă după o luptă întezită. Și lugojenii și caransebeșenii doriau vicinalul. Însă unele considerațiuni de comunicațiune inclinau, înspre Lugoj. Partea aceasta a Bănatului, care arată de o vreme încoaci progres uimitor pe terenul industriei are mai mare lipsă să fie legată direct cu centrele mai mari ale țării, știind că vicinalul din chestiune va încopcia partea aceasta de linia principală Orșova -- Timișoara -- Budapesta. Această legătură de mult îi lipsește Reșiței, e deci binevenită. Este speranță că partea sudică a țării o să ia avânt îmbucurător în urma acestei linii ferate.

Ciobotar și ministru. Azi s'a efectuit alegerea de deputat al orașului Losonc. Erau candidați cu program guvernamental ministrul de apărarea țării Hazai Samu și Filo János ciobotar, cu program 48-ist. Până la 10 ore a. m. raportul era următorul: Hazai 661, Filo 24. La ora 1 s'a sfârșit cu învingerea strălucită a singurului ministru fără mandat, Hazai întrunind o majoritate absolută de 1106 voturi față de cele 43 ale ciobotarului Filo János.

Din străinătate.

Cutremure de pământ. Poate că au sosit pentru noi vremuri. extraordinare Atmosfera suferă schimbări neobișnuite. Când e frig de 25°, când se deslănțuiește furtună cu grindină ca în mijlocul verii. Iar pământul într'una se sbuciumă. În interiorul său clocotește ceva ce ne umple de griji, și par'ca e nemulțumit bătrânul, căci din când în când ne reamintește nimicinicia, neputința în fața atotputerniciei necunoscute.

Dezastrele îngrozitoare, ce au avut loc de câțiva ani, tot mereu se repetă. Acum se vestește iarăși din mai multe locuri cutremure de pământ.

Din *Constantinopol* se telegrafiază: În noaptea trecută un năvalnic cutremur a fost în Monastir. În urma lui s'a prăbușit un mecet și mai multe case. În comuna Starovo abia a rămas casă neatinsă. O femeie a murit, două sunt rănite. Cutremurul se repetă.

Din *Roma*: Azidiminează la 8^{1/2} ore în Cosenă a fost cutremur lung și puternic. Mai multe case s'au ruinat. Sguduirii mai nefsemnate s'au observat la Faenza, Velența, Siena, Ravena și Firenze.

Din *Triest*: Aparatele scismografice ale observatorului marinar c. r. din Pola au anunțat astănoapte 5 sguduirii. Cel dintâiu la o distanță aproape de 8000 km. la orele 7.40, al doilea la 10.36 a avut loc la o apropiere. Al treilea la distanță de 550 km. la orele 12.1.

Din *Teodorano*: Cinci oameni s'au rănit în urma cutremurului groaznic, s'au surpat mai multe case.

Asemenea cutremuri s'au întâmplat și în Grecia pe insula Corfu.

Se pare, că izvorul acestor vehemente sguduirii este iarăși Sicilia și Calabria.

Plecarea Regelui din Roma. Regele Petru al Serbiei a vizitat azi dimineață lucrările Expoziției, apoi a asistat la slujba dela biserica rusească.

— Regele Petru și fiica sa, Principesa Elena, au plecat. Regele Victor-Emanuel i-a însoțit până la gară, unde suveranul s'au despărțit într'un mod foarte cordial.

Conflictul ruso-chinez. Din Peking s'a anunțat deja la Petersburg răspunsul Chinei la adresa Rusiei. Răspunsul n'a fost trimis încă pe cale oficială și nici n'a ajuns încă în posesiunea oficialilor din Rusia. Știrile sunt numai ale ziarelor.

Aceste știri însă, cari par a prevesti cuprinsul adevărat al răspunsului, ce va urma, au stârnit în cercurile diplomatice din Petersburg cea mai vie nemulțumire.

Se afirmă, că răspunsul ar fi în doi peri, că adecă China nici n'ar aproba viclările întâmplare, dar nici nu le regretă. Oricât de mult doarește opinia publică din Rusia aplanarea conflictului pe cale pacinică, totuși acest răspuns evasiv, ba chiar de refuz al Chinei, nu mulțumește pe nimeni.

Ministrul de externe al Japoniei luând cunoștință despre nota Rusiei, s'a exprimat, că Japonia dovedește sincer pacea între cele două State.

Vestea conflictului a produs la bursa din Odessa o panică mare și prețul cursurilor rusești au scăzut în mare măsură. Panica a fost cauzată mai ales prin mobilizarea, care a fost ca și confirmată prin convocarea comandanților militari la o consfătuire.

Sinuciderea a 4 elevi eliminați din școală. Patru elevi ai gimnaziului din Petersburg fiind dați afară din școală, de desperare au hotărît să se sinucidă.

Nou împrumut. Negocierile între guvernul turc și un sindicat de bănci franceze, de sub conducerea fostului prim-ministru Rouvier, se vor termina în curând. Împrumutul va fi de 5 milioane lire, producând 4 la sută și va fi rambursabil în 45 ani.

Mișcarea revoluționară pentru autonomia Macedoniei. Cernopejew, șeful organizației revoluționare, a declarat că această societate se bucură de o mare trecere în populația bulgară din Macedonia.

Organizația urmărește scopul de a organiza pe Bulgarii din Macedonia spre a fi în stare de a face presiune, la momentul prielnic, asupra lumii oficiale bulgare și a pregăti autonomia Macedoniei cu Albanezii și celelalte grupuri revoluționare.

Convenția comercială cu Bulgaria. Ministrul Bulgariei a comunicat marelui vizir răspunsul guvernului bulgar în chestiunea navigației și a tratatului provizoriu de comerț.

După o scurtă deliberare, s'a ajuns la o înțelegere provizorie.

Redeschiderea bisericilor și școlilor închise. Guvernatorul vilayetului Salonic a dispus deschiderea tuturor bisericilor și școlilor închise din ordinul autorităților.

Declarațiunile lui Isvolsky asupra dublei Alianțe. Ziarul „Libre Parole“ publică o nouă declarație a fostului ministru de externe al Rusiei, Isvolsky, asupra dublei alianțe. Isvolsky spune că acordul dintre Germania și Rusia cu privire la chestiunea persană, precum și vizita dela Potsdam nu vor avea nici o influență asupra dublei alianțe.

Franța nu poate avea nimic în potruva unui acord ruso-german în Persia, unde Rusia are interese mari. Alianța franco-rusă se întemeiază pe adâncă necesitate politică a celor două popoare de a se alia, și ea nu va suferi prin urmare nici o schimbare.

Răsvărire pe un vapo. Vasul englez „Consett“ a debarcat în Salonic 450 recruți Arabi cari trebuiau să meargă la Tripolis, dar cari s'au revoltat în drum, omorînd câțiva soldați, rămînd un locotent și mai mulți oameni.

Vizita regelui Petru la Roma. Azi la amiazi, regina-mamă a oferit, în palatul ei un prânz în onoarea regelui Serbiei. Au luat parte la acest prânz principesa Elena a Serbiei, ministrul de externe sârb, suita regelui Petru și suita reginei Margareta.

Ciocnire la granița bulgară. Din Karakol, la granița bulgară, vine vestea că s'a întâmplat o ciocnire cu un pichet bulgar.

Doi Turci au fost răniți de moarte. Turcii au ripostat rîndînd trei Bulgari.

Expoziție de mașini agricole. Din inițiativa societății agrare slave din Praga se va organiza la Sofia, între 10 Iulie și 10 August a. c., o expoziție de mașini agricole.

Răscoala din Yemen. Ministrul de războiu a făcut în Austria o comandă de urgență de munițiuni de războiu în valoare de 300.000 coroane, — care urmează să fie trimisă trupelor din Yemen.

Trupe turcești la frontiera Persiei. Două batalioane turcești au sosit la Sulduz.

Turcii au primit dela chanul din Sulduz 4.000 ruble pentru flota turcească și au cerut bani tot în acest scop în ținuturile învecinate.

Răscoala din Yemen. După știrile oficiale, atacurile reînnoite ale răsvrătiților în contra orașului Menaha au fost respinse.

Sufragete împotriva recensământului. Din Londra se vestește: Sufragetele au lansat apeluri călduroase în cari provoacă femeile din întreagă Anglia să pună în tot felul posibil piedeci recensământului și să deneghe orice bir până când nu se acordă sufragiul pentru femei.

Construirea de noi cuirasate. Consiliul de miniștri a hotărît să propuie Dumei să voteze o sumă de 120,250,000 ruble pentru construirea a patru noi cuirasate între anii 1911 și 1915.

Arestarea unui vestit bandit. Jandarmii au arestat pe vestitul cap de bandă Hilinski, care timp de vre-o câți-va ani a fost spaima populației rurale din Rusia de Sud. Hilinski comisese 25 de crime. El avea obiceiul să mănânce inimile victimelor sale.

Cuceririle franceze în Africa. Guvernatorul coloniilor franceze din Africa ecuatorială a telegrafiat că, trupele franceze au zdrobit în provincia Darbuki forțele sultanului Denussi, dușmanul Francezilor.

Indigenii au avut 300 de morți printre cari chiar sultanul și mai mulți șefi cunoscuți, precum și peste 400 de răniți. Trupele franceze au avut 18 răniți, printre cari un locotent, și opt tiradori ucși.

Agitație studențească în Petersburg. Mai mulți studenți greviști au fost condamnați la pedepse corecționale variind între un an și trei luni.

Studentii universitari profitând de faptul retragerii poliției din interiorul Universității, au împiedecat ținerea cursurilor fluerând.

Viscol teribil — 16 victime. În urma unui viscol, mai multe case din Psircia s'au prăbușit, 16 persoane și multe vite au perit.

Foștii miniștri bulgari puși sub acuzare. Comisia parlamentară a declarat că există elemente de acuzare în contra foștilor miniștri stambuloviști: Gondew, Petrow, Ghenatiew și Sawow, exceptându-se pe Șismanow. Toți au fost invitați să se prezinte Miercuri în fața Sobraniei, spre a se justifica.

Mină inundată. În urma inundării unei mine de cărbuni, trei mineri au rămas închiși într'o galerie. Se lucrează pentru salvarea lor.

În jurul anexării Canadei. Moțiunea propusă de d. Bennet cu privire la anexarea Canadei a fost respinsă de comisia Camerei pentru afacerile externe.

Semnarea convenției comerciale cu Bulgaria. Convenția comercială provizorie între Turcia și Bulgaria a fost iscălită azi după amiazi.

Un profanator al cavoului familiei sale. Telegramă din Panciova: La Hertelifalva s'a întâmplat un caz foarte curios de profanare de mormânt.

Poliția a constatat că zilele acestea cavoul familiei Solyomi a fost profanat. Făcându-se cercetări, s'a constatat că profanatorul, nu-i altul decât Geza Solyomi, ultimul descendent din această familie odinioară bogată, dar acum sărăcită. Geza a recunoscut că a jefuit cavoul dar spune că cu banii ce i-a luat vânzând giuvaericele aflate asupra cadavrelor și în sicrie, ar fi înmormântat pe soră-sa.

Profanatorul a fost dat judecăței.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

PIATRA MUERII

— Povestire din trecutul Bucovinei —

de Emil Grigorovitzza

(*) — Urmare —

Preotul s'a fost retras în altar și lăpădă odăjdiiile. Dascălul pregătea cununile mirilor, paharul cu vin și cele ce mai trebuia. Nașii, jiticerul Arciș, cu mama căpitanului, la rândul lor, apucară să aprinză lumânările lungi de ceară și arhimandritul Sofronie, urmat de diaconul, venia acum printre ușile împărătești să înceapă cununia, când un strigăt sfâșiator a pătruns până la urechile celor din biserică. De astădată Marioara s'a făcut galbană ca ceara și privind în fețele speriate a celor de prin prejurul ei, a prins ca în neștire și tremurând ca varga, mâna tatălui său și cea a mirelui. Dar cum se uitau cu toții la Vrabie și se părea că-i liniștit și fără mișcare, s'au îmbărbătat și cei mai slabi de înger dintre câți erau pe lângă preot și ascultau rugăciunea de rând a diaconului, privind la capetele lipite ale cununașilor. Ca ameteți de sfânta taină săvârșită înaintea altarului, poate și de cine știe ce presimțiri, începeau acum toți să-și vadă de ieșire și nașii, punând pe jertfelnic darul bisericeii, voiau să îmbrățișeze și ei pe Vrabie și

pe Marioara ce tocmai își sărutau cu lacrimi părinții. Când iată că un călugăr s'a aruncat ca nebun asupra celorce ieșiau, strigând ca un besmetic. „Vedeți de scăpați! Biserica e încunjurată de panțiri crăiești!“

În ușa pridvorului s'a arătat însă în aceeași clipeală matahala fioroasă a unui căpitan lanțier uriaș ce ținea pe diacul Maxim de reasă și striga turbat la dânsul: „Unde-i? Ai luat bani și acum vrei să-l căutăm noi? Unde-i căpitanul vostru? Arată-l, că te sugrum!“

Și călugărul vânzător, care nu se gândise, că va trebui să arate pe cel vândut chiar cu degetul, îngrozit de amenințarea auzită, a întins mâna sa tremurătoare spre Vrabie, grohând: „Iată-l, aicea-i... dați-mi drumul!“

Zeci de mâni l-au înhățat într'o clipă pe Tudorică, scoțându-l pe ușă afară și într'o clipeală a și fost trântit la pământ și pus în obezi. Bătrânul Buculeiu, care abia se ținea în picioare, a căzut leșinat, în vreme ce țipetele sfâșietoare ale Marioarei, resunau prin naosul bisericeii. Apoi repezindu-să ca nebună, s'a aruncat asupra lanțerului uriaș, izbindu-l cu pumnii în obraz. Dar o lovitură de baltag d'alătura, i-a doborât greu brațele ridicate, încât a căzut grămadă, peste tatăl ei, prăbușit în strana dela ușă.

Arhimandritul, ce ridicase tocmai o cruce se'ndrepta dinspre altar împotriva năvălitorilor, se vedea numai cât singur în mijlocul bisericeii, stând ca un stâlp apărător și ținând oarecum calea nelegiuitorilor.

Aceștia odată cu prinderea lui Vrabie, n'au zăbăvit să iasă din biserică, dar nici nu s'au lăsat la un semn făcut de căpetenie, să lege cot la cot pe toți ce le veniau în cale.

Și până a se desmeteci starițul Sofronie cu călugării săi de cele întâmplare, până a se trage clopotele, ca să se adune oamenii în ajutor, fără-delegea strașnica era făptuită și un șir lung de bărbați, toți câți fusese la biserică, și cîți s'au mai întâmplat să fie prin apropiere, stau legați, unul câte unul, printre câte doi panțiri călăreți, cu paloșele scoase, și la un semn dat de căpitanul lor, au pornit în tropot iute pe poarta mănăstirii afară. Nenorociții oameni legați și târșiți în pașii grăbiți ai cailor, săriau fără de suflet, alături de călăii lor și de se împedecau, erau ridicați în picioare cu sfărul biciului. Și nu se împotriva nime, că venise de astădată peste o sută de panțiri și erau prinși Solcenii cu toții, câți îi adusesse în ziua ceea la casa Domnului, dorul și dragostea de a fi față la cununia căpitanului Vrabie. Vestea despre cununie, le dusesse însă Nemților, fratele de cruce al popei Clar, mișelul de diac, căzut și el la capcana pregătită altora.

Cum au venit lucrurile așa repede și de a valma peste ispitiiții noștri Moldoveni, se va înțelege, dacă ne vom întoarce puțin la locul de unde pornia toate aceste rele și încotro îl târau acum sălbaticii de călăreți unguri pe sârmanul căpitan Vrabie cu oamenii Solcei, în huidueli și bice, mai rău decum, dacă ar fi căzut în mâna Tătarilor. Stăpânul ocnelor și cu sftenicul său,

BIBLIOGRAFII.

—x—

La librăria diecezană să capătă:

- Petrov G. „Pe urmele lui Hristos“ roman în 2 vol. — — — — — 4.—
 Bacaoanu Nicodem arhieru „Ce să crezi și cum să trăiești“? (adecă miezul credinței și moralei creștine). — — — — — .30
 „Argatul lui Moș Procofie“ — — — — — .50
 „Orașe și oameni“, cuget. și impresiuni — .50
 „Crâșma trează“ — — — — — .30
 Gârleanu Em. Din lumea celor cari nu cuvântă. — — — — — 2.—
 Delavrancea „Luceafărul“ dramă în Vacte 2.50
 Sadoveanu Apa morților — — — — — 2.—
 Sadoveanu Șoimii — — — — — 2.—
 Sandu Aldea Ape mari — — — — — 2.—
 Caraiavan Povești de pretutindeni — 2.—
 Gârleanu Em. Intr'o noapte de Mai 2.—
 pentru francatură să se alătore de fiecare exemplar 10—20 fileri.
 Albumul armatei române 27 tablouri frumos lucrute în mai multe colori în mărime de 42/52 Cor. 15.—
 Album. Amintiri din România, cu ocaziunea jubileului de 40 ani de Domnie a M. S. Regelui Carol I. în 18 tablouri colorate . . . Cor. 3.—
 Album, Amintiri din Războiul independenței 1877—1878 . . . Cor. 2.50
 Agârbiceanu I.: „In întuneric“, nuvele . . . 2.—
 Luncianu M.: „In sărbători“ nuvele . . . 1.50
 Baltag Radu: „Feciorul“ nuvele . . . 1.50
 Hai să râdem, Almanahul revistei literare Minerva 1.—
 Tschudi Clara: „Tinerețea Mariei Antoaneta Boteni I.: „Drumuri“ — — — — — .30
 Mosoch Sacher: „Buni și răi, gazetarii“ — .30
 Shakespeare W. „Regele Lear“ tragedie în 5 acte și 25 tablouri —.45
 Tăslăuanu C. Oct. Informații literare culturale 1903—1911 2.—
 Iorga N. Studiu și documente cu privire la Istoria Românilor vol. XIX. 3.—

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

popa Clar, aflând despre isprava Solcenilor la hanul lui Koloman globnicul și văzând că capii protivnicilor din Slatina Mare, pe cari pusesse mâna i-au scăpat așa de prosteste, s'au supărat foc, dar n'aveau ce să facă. Au lăsat lucrurile deocamdată cum se găsiu și a doua zi desdimeineață, Hărman singur a pornit călare la Baia, luând bine înțeles cu dânsul și panțirii dați de rușine. Hărman avea de altfel și altă treabă la parcălabie, adecă să aducă cuvenita închinare marelui comis al Craiului, ce sosise acolo ca însoțitor al trimisului papal, pentru așezarea temeinică a legii catolice. Mai ales, vestitul călugăr roșu, că așa-i spuneau oamenii Franciscanului, trebuia întâmpinat de Hărman cu toată cinstea. Se mai gândia apoi Hărman, că acest cap bisericesc avea să vie poate și la ocne, să sfințească biserica nouă zidită acolo, căci în urmă trebuia să treacă la târgul Siretului. Umblau adică oamenii papei mai dinainte încă cu planuri, dacă nu s'ar putea așeza la reședința tânără din acel loc scaun de episcopie catolică, cum știm, că chiar s'a și făcut în urmă. De aceea atâta alaiu și însoțire prin însuși comisul craiului. Numai că lucrurile plănuite atât de trufaș și în pripă erau să iasă cu totul altfel.

*

Mânia parcălabului din Baia a fost și mai mare ca cea a lui Hărman la auzirea celor întâmpinate și cine mai știe cum s'ar fi brodit trebile, dacă cetele de călăreți crăiești porniau îndată-mare asupra Solcenilor, cum era adecă vorba, să se facă când a pătruns știrea pățaniei de la

ECONOMIE.

Piața grânelor din Aradul-Nou.

21 Februarie 1911.

S'a vândut azi:

Grâu	800 mm.	10.40	—	10.65
Orz	„	7.40	—	7.50
Ovăș	„	7.50	—	7.60
Secară	„	7.—	—	7.10
Cucuruz 300	„	4.70	—	4.80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 grę

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Un candidat de avocat

cu praxă bună, află aplicare începând cu 1 Martie în cancelaria avocatului

dr. Iustin Marșieu,
Arad.

Un candidat de avocat

află aplicare momentană în cancelaria subscrisului.

Dr. Vasile Meșter,
avocat, Szászkaánya.

crâșma Solonețului. Dar popa Clar a isbutit să aducă lucrurile pe alt făgaș. El primise limba, de la frătorul său de cruce, diacul Maxim, că Joia, în ziua de sărbătoare a pravoslavicilor, avea să fie cununia căpitanului Vrabie și atunci ce mai vorbă. Că puteai să-i prinzi pe Solceni, toți grămadă, și să-i iai ca șoarecii din oală. Și șoapta aceasta era de ajuns să facă pe parcălab să se urziască un plan de răzbunare, fioros, care s'a și pus la cale încă sara aceea.

Cine s'ar fi suit Joi dedimeineață, în ziua marelui mucenic Longhin Sutașul, în dealul lui Vodă, ar fi dat pe la răsărit de soare, de o priveriște ciudată. Pe cele două lături ale drumacului ce ducea spre ocnele de sare erau înșirați lucrătorii ocnelor, adecă roii de Secui și Sașii în vestminte de sărbătoare, cu neveste și copii, ținând rămurele de brad, cruci și lumânări în mâni și cântând, după îndemnul câtorva psalți, îmbrăcați în haine roșii, cusute cu fir, cântece trăgănite latinești. În capul drumacului însă sta îmbrăcat în odăjdiiile sale strălucitoare popa Clar, încunjurat de Hărman cu mușterii și păzitorii ocnelor, având în fruntea lor pe ungu-rul Koloman. Salahorii sărăciei cei de lege pravoslavnică, nefiind îngăduiți dinadins de a merge în ziua aceea la biserica lor din schit, stau și ei pe un dâmbuleț și priviau la cele ce se desfășurau.

Și iată, că la un semn dat, a pornit a suna clopofele capiștei noi din ocne și cele din turnuletele cetățuiei, unde se făcea paza ocnelor și schimbul de noapte al ocnașilor, și de după

Caut un candidat de avocat începător.

Dr. Ioan Suci, avocat, Zilah (Szilagy-megy).

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de

plăci pentru
gramofon:

Hulló falevél

din „Czigányszerelem“ și din
„Balkáni hercegnő“

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

muchia dealului s-a ivit un alaiu mare ca de vreo două sute de oșteni de toate soiurile, având în frunte și coadă călărețe lăncieri, înzelați și cu platoșe cari de cari mai scilpitoare.

La mijloc, printre mai mulți slujbași, pedestrași cu haine de catifea muiate în aur și argint, patru bărbați de stat uriaș, duceau un fel da leagăn pe năsălie, bogat împodobit, cu deschizători largi căptușite pe dinlăuntru cu mătăsuri și bătute cu argint pe la chenare, iar deasupra având acoperiș țuguat în vârful căruia scilpea coroana crăiască de aur.

În această criptă purtată pe sus se zăreau chipurile trufașe a doi bărbați, din care unul, adică cel dela dreapta, era trimisul papei, călugărul roșu, iar cel din stânga, comisul crăiesc, însoțitorul său și mare ispravnic de orânduiri bisericesti. Cel dintâi avea la ușa sa pe parcălabul, călare pe un cal sirep, cel de al doilea pe un armaș cu barbă roșie, care părea că soarbe poruncile de pe buzele stăpânului său. După întâmpinarea cuvenită prin Hărman care, i-a întins comis cu obicinuita tavă cu pâinea și sarea de supunere, întreg alaiul a apucat în răsnetul surlelor, zăngănitul armelor și cântărilor celor înșirați, spre ocne, intrând prin poarta mare a turnului, care s'a închis pe urma celor sosiți.

(Va urma)

La
**Librăria die-
 cezană, Arad**

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
 legate în pele cu cop-
 cii, 1 vol. 14.50, toate
 volumele Coroane 172.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
 cele mai moderate.

Mare asortiment
 de

ghete de bal

in culoarea aurului, din atlas
 albastru și trandafriu, din
 piele de lack și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghet.

ARAD, Andrásy-tér nr. 20.

25 (11)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

moderne mașini și material
 privitor la această branșe,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununii funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșe.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::

ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru advocați și socioțiile bisericești. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelă, brâne și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericești.

Revizite școlare fizicale conform articolului de lege XXVII. din 1907, harte geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATHYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai
variu și mai modern ma-
terial pentru lucrări ce
ating arta tipografică, se
recomandă a executa tot
felul de tipărituri ca : Do-
cumente, liste de escompt
percepțiuni și erogațiuni,
învitări pentru petreceri.